

William Shakespeare

Hamlet

przekład: Stanisław Barańczak

INSPICJENT

* DRINKI PAPIEROS (W LUDKI)

* PLECAK POD SZYLDAMI
WIADRO WŁAZIENIE
PLECAK I KRZESTO W III PR. KULISIE
1. MIKROFON PRZYŁOŻNIE
WŁĄCZONY (W KWIATKACH)

WŁĄCZONY
* 2. MIKROFON, NÓŻ, PISTOLET, LISTY, EGZEM.
"NATIONAL GEOGRAPHIC" -
PRZY PULPICE

* DLA POLONIUSA MIKROFON WŁĄCZONY Z L. STRONY
(POTEM PRZENIEŚĆ DO TYCH)

* LISTY, NÓŻ, PISTOLET, EGZ., "NATIONAL
GEOGRAPHIC" Z L. STRONY

* Z TYCH ZNICZ + ZAPALARKA, WIADRO
PLECAK + KRZESTO

19.30

19.02

KRÓL I KRÓLOWA NA SCHODACH
OFELIA I LAERTES W PALACU
HAMLET NA WIDOKU
POLONIKS W KAWIARNI

1.
"EKSPOZYCJA"

(M) R.

KRÓL

Hamlet, nasz drogi brat, zmarł nie tak dawno:
Świeża jest pamięć o nim – i przystoi,
Ażeby w sercach trwała wciąż żałoba,
A państwo było jedną wielką łzą.
Wszelako naszą naturalną boleść
Powściąga nakaz rozsądku: musimy
Smucić się mądrze – nie zapomnieć króla,
Zarazem jednak pamiętać o sobie.
Tak więc, z radością zdławioną przez żal,
Z jednym promiennym, drugim ławym okiem,
Mirt wiążąc kirem, tren zmieniając w hymn,
Rozkosz i rozpacz na dwu szalach ważąc –
Tę oto wczoraj siostrę, dziś królową
I współwładczynię, złączyliśmy z sobą
Węzłem małżeństwa. Nie byliśmy przy tym
Bynajmniej głusi na głosy doradców:
Przeciwnie, każdy mógł się wypowiedzieć
I wesprzeć nas w tej sprawie. Za to wszystko
Składamy dzięki.

A teraz – do rzeczy.

Jak wiecie, król nasz poprzedni
Miał zawistnego rywala w osobie
Władcy Norwegii, króla Fortynbrasa.
Fortynbras wyzwiał go na pojedynek
I Hamlet – słusznie sławny z waleczności
We wszystkich krajach znanych geografom –
Położył trupem przeciwnika. Układ,
Spisany w duchu rycerskiego prawa
I opatrzony w stosowne pieczęcie,
Był przy tym taki, że w wypadku śmierci
Fortynbras traci wszystkie swoje ziemie
Na rzecz Hamleta. I odwrotnie: gdyby
Fortynbras został zwycięzcą, nasz król
Na mocy tego samego układu
Musiałby oddać mu znaczną część Danii.
Otóż rzecz w tym, że syn, Fortynbras młodszy,
Szukając ujścia dla krewkich zapałów,
Ściąga ostatnio z zakątków Norwegii
Najgorsze męty – różnych zabijaków
Gotowych wdać się w każdą awanturę
Za miskę stawy. Młody Fortynbras – zbyt nisko
Nas ceniąc lub też sądząc, że po zgonie
Naszego brata w państwie rządzi chaos –
Nadęty pychą, nęka nas groźbami
I żąda, byśmy zrzekli się tych krain,
Które od jego ojca prawomocnie
Uzyskał Hamlet, nasz waleczny brat.
Przejdźmy do celu naszego zebrania.

Rzecz ma się tak: zwróciliśmy się w liście
Do obecnego norweskiego króla. Jest on stryjem
Młodego Fortynbrasa: schorowany
I pozbawiony sił, nic pewnie nie wie
O poczynaniach swojego bratanka.
Żądamy, aby dalsze jego kroki
Powstrzymał, a to na takiej podstawie,
Że z jego własnych, bądź co bądź, poddanych
Ściąga się haracz i formuje wojsko.

(M) d.

LAERTES

Miłościwy królu,
Proszę o zgodę na powrót do Francji.
Wprawdzie przybyłem do Danii z ochotą
Na koronację twoją, ale teraz,
Gdy już spełniłem swą powinność, wyznam,
Że myślą jestem wciąż tam i że pragnę
Znów tam się znaleźć, jeśli mi zezwolisz.

KRÓL

Co na to ojciec? Co mówi Poloniusz?

POLONIUSZ

Nie chciałem słuchać, lecz usilną prośbą
Wymusił na mnie w końcu zezwolenie.
Popieram jego prośbę, choć niechętnie:
Pozwól mu jechać, królu.

KRÓL

Cóż, korzystaj
Z młodości, póki trwa – jedź, Laertesie.
Pędź czas, jak zechcesz – zasługujesz na to.

WYCHODZI, OFELLA,
POLONIUSZ / LAERTES

2.
"WEJŚCIE HAMLETA"

- KRÓL** A ty, Hamlecie, bratanku i synu...
- HAMLET** Dość poplątane są te węzły krwi...
- KRÓL** Czemu wciąż chmura na twym czole?
- HAMLET** Chmura?
Blasku mam w oczach tyle, że aż razi.
- KRÓLOWA** Synu mój miły, skończ z tą mroczną miną
I spójrz na króla przyjaźniejszym okiem.
Czy zawsze będziesz spod spuszczonej powiek
Śladów po ojcu wypatrywał w prochu?
Wiesz przecież, że to rzecz zwyczajna. Życie
Kończy się śmiercią. Nasz pobyt na ziemi
Wiedzie nas ku wieczności.
- HAMLET** Tak, istotnie,
To rzecz zwyczajna.
- KRÓLOWA** Jeśli tak, dlaczego
Wydaje ci się taka osobliwa?
- HAMLET** „Wydaje mi się”? Nie wydaje: jest.
Ten płaszcz na przykład, czarny jak atrament,
Ta przepisowa, solenna żałoba,
Te zrywające się jak wiatr westchnienia,
Te rzeki, hojnie tryskające z oczu,
Ta przygnębiona twarz, te wszystkie formy,
Kształty, postacie, wyglądy boleści:
O, to jest pozór – to, co się „wydaje”!
To – można udać, odegrać jak aktor,
To tylko stroje i przebrania bólu.
Lecz w sobie, w środku mam więcej niż pozór.
- KRÓL** Miła to cecha i pochwały godna,
Że chętnie spełniasz powinność żałoby.
Ale twój ojciec też postradał ojca,
Któremu także ojciec niegdyś umarł.
Osierocony syn ma obowiązek
Trwać w rytuale żalu jakiś czas,
Ale nie wiecznie! Rozpacz tak zajadła
To już bezbożny upór. Taka boleść
Jest czymś niemęskim. Objawia się w niej

HORACJUS

Krnąbrność skłócona z wyrokami niebios,
Nie dość odporne serce, niecierpliwa
Dusza, naiwny i prostacki umysł.
Życzymy sobie, abyś
Zagrzał w ziemi bezcelowy smutek
I myślał o nas jako o swym ojcu.
Niech świat wie o tym, że stoisz najbliżej
Naszego tronu i że cię darzymy
Miłością, jaką ojciec darzy syna.
Co do twojego zamiaru powrotu
Do akademii w Wittenberdze, jest to
Głęboko sprzeczne z tym, czego pragniemy.
Prosimy cię więc – nakłaniamy raczej,
Abyś pozostał tu, w zasięgu naszych
Troskliwych oczu, jako nasza radość,
Ozdoba dworu, bratanek i syn.

KRÓLOWA

Nie daj się matce prosić nadaremnie.
Nie jedź do Wittenbergi, zostań z nami.

HAMLET

Będę się szczerze starał być posłuszny,
Matko.

KRÓL

Odpowiedź piękna, z głębi serca!
Czuj się więc w Danii, jakbyś sam był królem!
Pójdź, pani. Zgoda Hamleta – uprzejma,
Nie wymuszona – cieszy moje serce
Jak ciepły uśmiech. Ażeby to uczcić,
Niech strzał z wielkiego działa niesie w chmury
Każdy z toastów, jakie król dziś wzniesie,
Aż echo dotrze pod niebo i wróci
Na ziemię jako gromki grzmot. Ruszajmy!

A. prebiosa Ducha

(in diki)

3.
HAMLET
monolog 1

HAMLET

Gdyby ten balast przyziemnego ciała
Mógł się rozpuścić, rozwiać w lotną rosę;
Gdyby nam Stwórca nie odebrał prawa
Do samobójczej śmierci! Boże święty,
Jak nudna, stęchła, płaska i jałowa
Jest każda z ziemskich spraw, cały ten świat!
Świat? śmiechu warte: nieplewiony ogród,
Gdzie się panoszy zielsko ordynarnej
Ludzkiej podłości. Więc do tego doszło:
Zaledwie dwa miesiące, odkąd umarł –
Nie, nawet mniej niż dwa! – on, król tak świetny,
Że przy tym tu wyglądał jak bóg słońca
Przy kozłonogim satyrze; tak czuły
Dla mojej matki, że potrafił wiatr
Odganiać, aby nie ziębił jej twarzy.
Matka zaś – czy ja muszę to pamiętać? –
Lgnęła do niego, jakby tym głodniejsza
Miłości, im się bardziej nią syciła.
A jednak miesiąc nie upłynął (zresztą,
Czemu się dziwić? słabość jest rodzaju
Żeńskiego), nawet jeden marny miesiąc
Nie minął, nawet nie zdarła trzewików,
W których szła wtedy za nieszczęsną trumną,
We łzach, jak Niobe – a już, nie zwlekając
(Boże mój, przecież bezrozumne zwierzę
Trwałoby dłużej w żałobie), poślubia
Mojego stryja, brata mego ojca,
Który nie więcej do ojca podobny
Niż ja do Herkulesa. Nawet miesiąc
Nie minął, nawet nie zdążyła zmyć
Soli nieszczerých łez z zapuchłych powiek,
A proszę – nowy mąż. Tak się uwinąć,
Tak zgrabnie wskoczyć w kazirodczą pościel!
Złe jest to wszystko, i skończy się źle.

WCHODZI MORACJO

4.
"HORACJO + HAMLET"

- HORACJO** Witam cię, księżę.
- HAMLET** To przecież Horacjo!
Prędeż samego siebie bym zapomniał.
- HORACJO** Ten sam Horacjo – twój sługa jak zawsze.
- HAMLET** Raczej przyjaciel – przyjmij takie imię,
A mnie nazywaj sługą. Co się stało,
Że jesteś tutaj, a nie w Wittenberdze?
Rad jestem, że cię widzę.
Powiedz, Horacjo, co cię tu sprowadza?
- HORACJO** Wrodzona skłonność do lenistwa, księżę.
- HAMLET** Gdyby cię jakiś twój wróg nazwał leniem,
Nie zniósłbym tego; gdy sam się oskarżasz
I gwałcisz moje uszy taką bzdurą,
Tym trudniej mi to znieść. Ty i lenistwo!
Masz pewnie jakieś sprawy w Elsynorze?
Zrobimy z ciebie pijaka, nim wrócisz.
- HORACJO** Sprowadził mnie tu pogrzeb twego ojca.
- HAMLET** Tylko bez żartów, uczony kolego;
Przybyłeś chyba na wesele matki.
- HORACJO** Prawda, że jedno było tuż po drugim.
- HAMLET** Oszczędność! Resztki pieczeni ze stypy
Podano gościom weselnym na zimno.
Wolałbym spotkać w niebie najgorszego
Wroga, niż dożyć tego dnia, Horacjo!
- HORACJO** Znałem go, kiedy żył. Był wielkim królem.
- HAMLET** Ja bym powiedział więcej: był człowiekiem –
Takim, jakiego nigdy już nie ujrzę.
Która godzina?
- HORACJO** Chyba zaraz północ.
- HAMLET** Znaczy to, że i król czuwa tej nocy –
Wznosząc toasty wśród pijanych tańców;
A gdy wychyli jednym łykiem puchar
Reńskiego wina, bębny i fanfary
Sławią ten wyczyn.

DUCH 1.

HORACJO

Takie tu zwyczaje?

HAMLET

A takie; wprawdzie ja sam stąd pochodzę
I żyłem się z nim, ale jestem zdania,
Że nasz obyczaj zasługuje na to,
Aby go raczej łamać, niż przestrzegać.
Owe hulanki, po których łeb pęka,
Czynią z nas wszystkich pośmiewisko świata
I przedmiot wzdryki ze strony narodów.
Na wschód i zachód niosą się przysłowia
„Spity jak Duńczyk” albo „duńska świnia”,
A to odbiera wszelki sens i wartość
Naszym najwyższym nawet osiągnięciom.

Drogi Horacjo. Pamiętaj: odtąd,
Choćbym się nie wiem jak dziwnie zachował
(A pewnie nieraz świadomie postąpię
W sposób dziwaczny lub zaskakujący) –
Żebyś nigdy, pod żadnym pozorem
Nie próbował przy takich okazjach
Okazać innym, że coś o mnie wiesz.
Żadnych potrząśnień głową, żadnych gestów,
Żadnych znaczących, niejasnych napomknień,
Żadnych dwuznacznych min tego rodzaju!
Musisz przysiąc – i Bóg nam dopomóż
W łasce i miłosierdziu.

HORACJO

Na moją służbę możesz liczyć.

HAMLET

Raczej na twoją przyjaźń. Ty licz na moją.
Bywaj zdrowy.

(P) E.P.

5.
"DUCH 1"

(ze schodów)

DUCH

Jestem duchem twego ojca,
Skazanym na to, by przez jakiś czas
Błąkać się w nocy po ziemi, a we dnie
Cierpieć pokutę w czyścicu – jego płomień
Wypala moje zbrodnie, popełnione
Tu, na tym świecie, i oczyszcza duszę.
Słuchaj, o, słuchaj! Jeżeli choć trochę
Kochałeś swego ojca –
Pomścij nikczemność, której padł ofiarą,
Owo potworne morderstwo...
Morderstwo – równie ohydne jak inne,
Lecz bardziej jeszcze przewrotne i podłe.
Słuchaj, Hamlecie. Mówi się publicznie,
Że mnie w ogrodzie ukąsiła żmija,
Gdy spałem. Takie to bezwstydne kłamstwo,
Taki fałszywy powód mego zgonu
Kładzie się w uszy całej Danii. Ale
Ty, drogi chłopcze, usłysz prawdę: wąż,
Którego jad uśmiercił twego ojca,
Nosi dziś jego koronę.

6.
"OFELIA + POLONIUSZ"

OFELIA

Ostatnio Hamlet składał mi dość często
W ofierze swoje uczucia.
Sama nie wiem, co mam myśleć.
On o swych uczuciach
Mówił jak człowiek do głębi uczciwy.
A słowa swoje popierał przysięgą
Na wszystkie niemal świętości.

Siedziałam u siebie
I szylałam, a tu nagle księżę Hamlet
Stał przede mną – w rozchełstanej kurtce,
Bez kapelusza, z błotem na pończochach
Opadłych mu do kostek jak kajdany:
Twarz od koszuli bielsza, nogi pod nim
Drżały i wygląd miał taki żalony,
Jakby się wyrwał z piekła i próbował
Opisać jego grozę.
Chwytał mnie mocno za przegub,
Potem odsunął na długość ramienia
I drugą ręką osłaniając oczy,
Wpatrzył się we mnie z napiętą uwagą,
Jakby miał zamiar rysować mój portret.
Stał tak dość długo. Wreszcie moją rękę
Ucisnął lekko i trzykrotnie kiwnął
Głową – o, tak – a przy tym wydał z siebie
Ciężkie, żalony westchnienie: myślałam,
Że pierś mu pęknie. Wtedy rękę puścił,
Odwrócił się i nie patrząc przed siebie,
Za to przez ramię spoglądając na mnie,
Trafił do drzwi i wyszedł.

POLONIUSZ

Co z tobą, córko, co ci jest?

OFELIA

Och, ojciec, tak się przestraszyłam.

POLONIUSZ

Pójdiesz ze mną,
Poszukam króla. Objawy wskazują
Na szal miłosny, nie ma wątpliwości.
Ten typ obłądu ma gwałtowny przebieg
I nieraz źle się kończy albo wiedzie
Do desperackich kroków. Tak to bywa
Z namiętnościami, które trapią ludzi
Na tym padole. Hm, przykra historia.
Czyżbyś ostatnio dotknęła go jakimś
Niemiłym słówkiem?

(Z L. STR. PROSC. WCHODZI)

PROBLEMY Z MANUŚCIEM 1.

OFELIA

Nie, ojcze; natomiast
Tak, jak kazałeś, odsyłałam listy
I odmawiałam, kiedy chciał się spotkać.

POLONIUSZ

da la da ...
Przez to oszalał! Złe, że nie umiałem
Zdobyc się na baczniejszą obserwację
I trafne wnioski. Bałem się, że księżę
Bawi się tobą, chce cię zbałamucić,
Zrobi ci krzywdę. Głupia podejrzliwość!
We wszystkim węszyć utajone groźby –
Typowa starcza przywara, tak samo
Jak lekkomyślność jest wadą młodości.
Chodźmy do króla. Trzeba mu powiedzieć.
Jeśli wyjawię mu obłąd Hamleta,
Narażę się na gniew; jeśli zataję,
Narażę innych i siebie, niestety,
Na gorsze skutki. Nie czas na sekrety.
Chodźmy. *le da la da ...*

OFELIA ZOSTAJE NA ŚRODKU S.C.

7.
"PROBLEMY Z HAMLETEM 1"

(R. 16. z pr. prosc. wchodzi

KRÓL

Rosencrantz! Guildenstern! Jakże się cieszę.
Wezwaliśmy was w trybie tak pośpiesznym
Głównie – rzecz jasna – z tęsknoty za wami,
Lecz także po to, żeby wam coś zlecić.
Musiały dojść was słuchy o przemianie
Hamleta – trzeba nazwać to przemianą,
Bo tak na zewnątrz, jak wewnątrz nasz ksiązę
Nie jest podobny do dawnego siebie.
Co by innego oprócz śmierci ojca
Mogło tak zburzyć w nim samokontrolę –
Nie mam pojęcia. Znaie go od dziecka,
Wychowywano was razem, jesteście
Podobni wiekiem i usposobieniem:
Proszę was zatem, spędźcie jakiś czas
Na wypoczynku tu, na naszym dworze.
Hamlet powróci w waszym towarzystwie
Do uciech życia, a wam będzie łatwiej
Zrozumieć, co go właściwie tak trapi.
Znając diagnozę...

wchodzi GERTRUDA z pr. str.
z tytu

POLONIUSZ

... znajdziemy lekarstwo.

KRÓLOWA

Syn mój, panowie, często mówi o was:
Wierzę, że nie ma na świecie dwóch ludzi,
Do których byłby bardziej przywiązany.
Jeżeli stać was na taką uprzejmość
I dobrą wolę, aby tutaj z nami
Tracić czas, w zysku dając nam nadzieję –
Ze strony króla możecie być pewni
Iście królewskiej wdzięczności.

ROSENCRANTZ

Obojgu
Waszym królewskim gościom wolno przecież
Wydać nam rozkaz w majestacie władzy,
Zamiast nas prosić.

GUILDENSTERN

Ale tak czy owak,
Zginamy karki w kornym posłuszeństwie,
Składając nasze usługi u stóp
Tronu.
razem: Rozkażcie, a wszystko spełnimy.

KRÓL

Pocziwi Rosencrantz i Guildenstern!...
I proszę, idźcie zaraz do Hamleta.
On tak się zmienił...

POLONIUSZ Wrócili szczęśliwie posłowie
Z Norwegii, wasza królewska mość.

KRÓL Brawo,
Jesteś jak zawsze ojcem dobrych nowin.

POLONIUSZ Jak zawsze? Królu, mogę cię zapewnić,
Że tak jak duszę winien jestem Bogu,
Pamiętam zawsze o tym, com jest winien
Mojemu panu i władcy. I myślę –
Jeżeli tylko ten mój stary mózg
Umie się jeszcze trzymać tropu prawdy –
Że znam przyczynę obłędu Hamleta.

KRÓL Mów! Właśnie tego chciałbym się dowiedzieć.
Słyszysz, Gertrudo? Poloniusz powiada,
Że odkrył źródło choroby Hamleta.

KRÓLOWA Jest nim – nie wątpię – śmierć ojca i nasz
Nazbyt pośpieszny związek.

KRÓL Zobaczymy.

POLONIUSZ Najpierw posłowie:
Król odwzajemnia twoje pozdrowienia.
Na pierwszą naszą wzmiankę wysłał zaraz
Do Fortynbrasa stanowcze żądanie,
Aby ten wstrzymał zaciągi. Król mniemał,
Że to zbrojenia przeciwko Polakom;
Gdy zbadał sprawę dokładniej, zrozumiał,
Że wymierzone są przeciwko tobie.
Gryząc się bardzo, że przez swoją słabość,
Wiek i chorobę dał się tak oszukać
Fortynbrasowi, obszedł się z nim ostro:
Bratanek musiał uznać wolę króla,
Przyjąć naganę i nawet mu przysiąc,
Że nie podniesie broni przeciw Danii.
Starego króla tak to ucieszyło,
Że mu wyznaczył kwotę trzech tysięcy
Koron rocznego dochodu i dał
Upoważnienie do użycia całej
Armii zaciężnej w ataku na Polskę.
Przy tym zaś prosi – i w liście wyjaśnia
Rzecz szczegółowo – abyś był tak łaskaw
I zgodził się na przemarsz wojsk norweskich
Przez terytorium Danii, oczywiście
Pod spisany tuż warunkami
I z zachowaniem bezpieczeństwa.

KRÓL Świetnie; W sposobnej chwili wszystko przeczytamy
I po namyśle prześlemy odpowiedź.

POLONIUSZ

Wasza królewska mość i ty, o pani:
Na powtarzanie, że się respektuje
Majestat władcy i powinność sługi,
Że dzień jest dniem, noc nocą, a czas czasem –
Szkoda doprawdy dnia, nocy i czasu.
Zwiążłość jest duszą sensu, a dygresje
To nieporadne członki jego ciała.
Powiem więc zwiążle. Wasz syn jest szalony. *kufta, kupta*
Mówię „szalony”, albowiem diagnoza
Szaleństwa jest to, bądź co bądź, stwierdzenie,
Że czyjś stan da się określić jedynie
Jako szaleństwo lub bycie szalonym –
W te rozróżnienia już nie wchodzę.

KRÓLOWA

Więcej treści, prosimy – mniej tych subtelności.

POLONIUSZ

Ależ, królowo, o subtelność chyba
Mnie nie posądzisz. To fakt, że szalony.
Fakt, że to szkoda. Szkoda, że to fakt.
Głupia gra słów – to niechący. W zasadzie
Wszelka subtelność jest mi z gruntu obca.
Wróćmy do faktów. Szalony. Pytanie,
Z jakiej przyczyny wynikł taki efekt –
Czy, żeby ściślej rzecz określić, defekt:
Bo fakt, że efekt afektu to defekt,
Przynajmniej w tym wypadku. A w dodatku
Tu następuje rzecz następująca:
Mam córkę. Córkę, której jestem ojcem.
I oto do mnie, do ojca, ta córka
Przychodzi z całą czcią i posłuszeństwem
Należnym ojcu i powiada: „Ojcze,
Spójrz na to”. Spójrzcie i wy, wyciągając
Konkluzje oraz wnioski.

OFELIA

Czyta list:

„Do niebiańskiego bóstwa mojej duszy, pięknej
i ubóstwianej Ofelii...”

POLONIUSZ

Fatalnie to brzmi, co za styl; „bóstwa – ubóstwianej”,
doprawdy fatalnie to brzmi. Ale słuchajcie dalej. Dalej
tak idzie:

OFELIA

„Na niepokalaną biel jej łona składam...”

POLONIUSZ

... i tak dalej, i tak dalej.

KRÓLOWA

Ten list napisał Hamlet?

HAMLET

POLONIUSZ

Cierpliwości.
Cytuję co do słowa:

OFELIA

Czyta:

„Nie wierz w bieg słońca przez firmament;
Nie wierz w żar gwiazd, co w niebie stoją;
Nie wierz w prawdziwość prawdy samej;
Lecz wierz bez reszty w miłość moją.

Najdroższa Ofelio, nie znam się na pisaniu
wierszy. Nie potrafię wzdychać do rytmu. Ale
kocham Cię mocno, najmocniej w świecie –
wierz mi. Żegnaj.

Twój na zawsze, najmilsza, dopóki maszyneria
jego ciała wciąż jeszcze funkcjonuje – Hamlet”.

POLONIUSZ

Córka w panieńskim swoim posłuszeństwie
Przyniosła mi to – i zdała mi również
Sprawę ze wszystkich zalotów Hamleta,
Włącznie z ich czasem, miejscem i przebiegiem.
Księżę zrozumiał, że go odepchnęła,
I – krótko mówiąc – popadł w melancholię,
Przestał jeść, sypiać, z tego całkiem osłabł,
Z tego nabawił się zamętu w głowie,
I tak stopniami osunął się w obłęd,
Który go trawi, a nam łyzy wyciska.

KRÓL

Więc o to chodzi?

KRÓLOWA

To bardzo możliwe.

POLONIUSZ

Czy choć raz – pytam, bo sam chciałbym wiedzieć
Twierdziłem, że jest tak a tak, a było inaczej?

KRÓL

Nie znam takiego wypadku.

POLONIUSZ

Gdy się wydarzy, zdejm z barków tę głowę.
Jeśli poszlaki ukażą mi trop,
Wygrzebię prawdę nawet z głębi ziemi.

KRÓL

Jak badać sprawę dalej?

POLONIUSZ

Wiesz, że księżę
Często przechadza się przez parę godzin
Po tym krużganku.

*2. przebiegła
Duchem*

(a Lidkei)

KRÓLOWA

Prawda, ma ten zwyczaj.

POLONIUSZ

Następnym razem, gdy tu się pojawi,
Puszczę naprzeciw Ofelię; staniemy
Za tym arrasem, śledząc ich z ukrycia.
Jeżeli to nie miłość jest przyczyną
Obłędu księcia – jeżeli się mylę –
Oddam w godniejsze ręce ster państwowy,

KRÓL

Dobrze, spróbujmy.

8.
"POLONIUSZ + HAMLET"

ROSENCRANZ I
GUILDENSTERN

- KRÓLOWA Patrzcie, właśnie idzie;
- POLONIUSZ Odejdźcie, proszę, odejdźcie oboje.
Zostawcie mnie z nim. Zaraz go zagadnę.
- (zreschodbin)*
Królowa i Król wychodzą. Ofelia też *z tytu z pr. str.*
z pr. prosc.
- HAMLET I jakże się miewa nasz książę Hamlet?
- HAMLET Dziękuję, dobrze.
- POLONIUSZ Czy mnie poznajesz, książę?
- HAMLET Znam cię świetnie – handlujesz żywym towarem.
Chciałem powiedzieć – handlujesz świeżymi rybami.
- POLONIUSZ Ja? Mylisz się, książę.
- HAMLET Życzyłbym ci, żebyś był równie uczciwy jak
sprzedawca ryb.
- POLONIUSZ Uczciwy?
- HAMLET A tak. Taki już jest ten świat, że uczciwy człowiek trafia
się raz na dziesięć tysięcy.
- POLONIUSZ Święta prawda, książę.
- HAMLET Bo nawet gdy słońce łączy się z psim ściernem
boskim pocałunkiem promienia, rodzą się z tego tylko
robaki... Ty masz córkę?
- POLONIUSZ Owszem.
- HAMLET Zabroń jej spacerów w słońcu. Poczęcie jest
błogosławieństwem, ale uważaj, przyjacielu, bo jeśli
ona pocznie, co ty wtedy poczniesz?
- POLONIUSZ Co czytasz, książę?
- HAMLET Słowa, słowa, słowa.
- POLONIUSZ A o co chodzi?

HAMLET Komu?

POLONIUSZ Pytam, o co chodzi w tym, co czytasz.

HAMLET Są to oszczerstwa: ten łobuz satyryk powiada ni mniej, ni więcej, że starcy mają siwe brody, pomarszczone twarze i oczy, z których jak z pnia śliwy cieknie gęsta żywica; a ponadto, że odznaczają się niezrównaną tępotą umysłu przy równoczesnej nadzwyczajnej słabości mięśni pośladkowych. W co skądinąd wierzę żarliwie i ...

POLONIUSZ W tym szaleństwie jest metoda. – Czy nie szkodzi ci powietrze, książę? Nie chciałbyś odejść?

HAMLET Z tego świata?

POLONIUSZ W samej rzeczy, w grobie nie ma przeciągów. Czcigodny książę pozwoli, że się z nim rozstanę?

HAMLET Z niczym nie rozstanę się równie chętnie jak z tobą, panie – może tylko z życiem. Może tylko z życiem. Może tylko z życiem.

POLONIUSZ Bądź zdrów, książę Szukacie, panowie, księcia Hamleta? Oto on.

9.
"GUILDENSTERN + ROSENCRANTZ"

(PAWIANI PIES)

(K. z tytu 2 pr. str. ; God pulpitu)

- GUILDENSTERN** Książę mój drogi!
- ROSENCRANTZ** Mój kochany książę!
- HAMLET** Najmilsi przyjaciele! Jak się masz, Guildenstern? Ach, Rosencrantz! Drodzy moi, jakże się macie?
- ROSENCRANTZ** Tak jak przeciętni mieszkańcy tego globu.
- GUILDENSTERN** Dobrze, bo nie za dobrze. Nie siedzimy jak piórko na czapce Fortuny.
- HAMLET** Ale i nie tkwicie pod jej obcasem?
- ROSENCRANTZ** Też nie.
- HAMLET** Przebywacie więc w okolicach jej talii, a może w samym centrum jej łask?
- GUILDENSTERN** Penetrujemy je, jak potrafimy.
- HAMLET** A ona was wpuszcza w ten intymny zakątek, co? Święta prawda – Fortuna to dziwka. No, co tam słyszeć?
- ROSENCRANTZ** Nic, książę, chyba tylko to, że świat sporządził.
- HAMLET** To już dzień Sądu bliski. Ale ta nowina nieprawdziwa. Pytanie bardziej szczegółowe: Coście przeskrobali, drodzy przyjaciele, że Fortuna zesłała was do tego więzienia?
- ROSENCRANTZ** Więżenia, książę?
- HAMLET** Dania jest więzieniem.
- ROSENCRANTZ** To i świat jest więzieniem.
- HAMLET** I jeszcze jakim. Mnóstwo w nim cel, ciemnic i lochów, a Dania jest jednym z najgorszych.

- ROSENCRANTZ** Nam się tak nie wydaje.
- HAMLET** Cóż, w takim razie was to nie dotyczy. Rzeczy nie są dobre czy złe same w sobie. Są takie, jakimi nam się wydają. Dla mnie Dania jest więzieniem. Wiem, że nasz dobry król i królowa po was posłali.
- ROSENCRANTZ** Ależ w jakim celu?
- HAMLET** W jakim? To wy mnie musicie wyjaśnić. Proszę was jako kolegów, rówieśników, wiernych przyjaciół, zaklinam na wszystkie świętości, jakie by w tym miejscu przywołał lepszy ode mnie mówca – odpowiedzcie prosto i bez wykrętów: posłano po was czy nie?.
- GUILDENSTERN** Tak, książę, posłano po nas.
- HAMLET** To ja wam powiem dlaczego. W ten sposób będzie to tylko mój domysł, a nie wasza niedyskrecja; król i królowa nie zarzucą wam, żeście się wygadali. Otóż ostatnio, sam nie wiem czemu, straciłem całą radość życia, zarzuciłem nawet swoje codzienne ćwiczenia. Jestem w tak złym nastroju, że cała barwna sceneria globu wydaje mi się jałowa jak skalisty przylądek. A człowiek? Niby wiem, że to arcydzieło – szlachetność rozumu, nieograniczone zdolności, proporcja kształtu, płynność ruchów, a jednak dla mnie to tylko kwintesencja marnego prochu. Nie cieszy mnie człowiek – ani żaden mężczyzna, ani żadna kobieta. Widzę po waszych uśmiechach, że na ten ostatni temat macie własne zdanie.
- ROSENCRANTZ** Nic podobnego nie przeszło mi nawet przez głowę.
- HAMLET** To czemu cię tak rozbawiła moja niechęć do ludzi?
- ROSENCRANTZ** Pomyślałem po prostu, że skoro ludzie cię nie cieszą, to i aktorzy mogą u ciebie liczyć na bardzo mizerne przyjęcie. Spotkaliśmy ich po drodze: jadą tu właśnie ofiarować ci swoje *razem*: usługi.
- HAMLET** Cóż to za aktorzy?
- ROSENCRANTZ** Ci sami, których zawsze tak lubiłeś oglądać:
- GUILDENSTERN** trupa tragiczna ze stolicy.
- HAMLET** Czemu w objeździe? Stała scena w stolicy to przecież i większy prestiż, i większy dochód.

DUCH 2.

ROSENCRANTZ

Zdaje się, że im ostatnio zakazano grać w mieście –
razem: jakieś polityczne kłopoty.

HAMLET

Nic w tym dziwnego. To tak jak z moim stryjem, który
teraz jest królem Danii. Ci, co szydzili z niego jeszcze
niedawno, za życia mego ojca, teraz płacą
dwadzieścia, czterdzieści, pięćdziesiąt, sto dukatów
za jego portret w miniaturze. Jak mi Bóg miły, musi
być w tym coś nadprzyrodzonego. Gdyby tak filozofia
umiała to wyjaśnić. Żegnajcie Panowie

(schodzę z tyłu
z pr. str. sceny)

PROBLEMY Z HAMLETEM 2.

(M)

10.
"DUCH 2"

Hamlet stał na prosc.

DUCH

(z tytułu z pr. str.
sceny)

Rozwiązała, kazirodna bestia:
Magią swojego sprytu i talentu
Do zdrady (straszna jest uwodzicielska
Moc takich darów!) spętał i znieprowił
Wolę królowej, rzekomo tak wiernej.
Co za upadek! Z wyżyn mej miłości,
Dotrzymującej godnie ślubnych przysiąg,
Na samo dno – w objęcia nikczemnika,
Co ustępuje mi pod każdym względem!
Lecz jakimkolwiek sposobem mnie pomścisz,
Nie skalaj duszy czy mózgu knowaniem
Przeciwko matce. Pozostaw ją niebu
I niech ją palą ukłucia tych cierni,
Które utkwili w jej łonie. Odchodzę.

PROBLEMY Z HAMLETEM 2.

PRZEBIÓRKA NA KLAUDIUSZA
PRZEZ PULPICIE

Królowa wiodą od pulpicie
OFELIA, poloniusz z tytułu z pr. str. 10.

11.
HAMLET
monolog 2

do prebiteria na dudka

HAMLET

Och, zemsty!... Ha, naprawdę osioł ze mnie.
Poczynam sobie, że piękniej nie można:
Ja, kochający syn ofiary mordu,
Pchany do pomsty przez niebo i piekło,
Na gadaninę rozmięgam treść serca
Jak byle dziwka, jak niechlujna flądra
Sypiąca przekleństwami! Tfu! Ohyda!
Mózgu mój, wymyśl coś... Słyszałem przecież,
Że winowajca, gdy siedzi w teatrze,
Bywa niekiedy kunsztem przedstawienia
Tak poruszony, że w przystępie skruchy
Wyznaje zaraz publicznie swe zbrodnie.
Mord może nie mieć języka, lecz nieraz
Odezwie się nadprzyrodzonym głosem.
Każe aktorom w obecności stryja
Odegrać scenę przypominającą
Zabójstwo ojca. Będę obserwował
Stryja, przeniknę go na wskroś.
W rozsnutą na scenie
Sieć sztuki złowię królewskie sumienie.

wchodzą wszyscy —
stają rozdzieleni w prawo.

(Ofelia) Poloniusz za drzwiami
Klanczowski, Gertruda, Rosencrantz i Guildenstern od pulpitów

12.
"PROBLEMY Z HAMLETEM 2"

*3. problemka na
Ducha*

(przy pulpicie)

- KRÓL** I w żaden sposób nie da się w rozmowie
Wydobyć z niego, czemu wpadł w ten rozstrój?
Wszystko szło gładko, był zdrow – aż tu nagle
Ten zgrzyt, ten napad groźnego obłądu.
- ROSENCRANTZ** Wyznał nam, że się nie czuje normalnie,
Lecz o przyczynach nie wspomniał.
- GULDENSTERN** Skądinąd
Wybadać księcia nie jest wcale łatwo:
Przeciwnie, gdyśmy chcieli go nakłonić,
Aby się zwierzył ze swojego stanu,
Korzystał zręcznie z objawów szaleństwa,
By zmieniać temat.
- KRÓLOWA** Czy dobrze was przyjął?
- ROSENCRANTZ** Bardzo uprzejmie, wręcz po książęcemu.
- GULDENSTERN** Ale zmuszając się do serdeczności:
To było widać.
- ROSENCRANTZ** Pytań zadał mało,
Lecz odpowiadał nam całkiem obszernie.
- KRÓLOWA** A próbowaliście go zaciekawić
Jakąś rozrywką?
- ROSENCRANTZ** Tak: przypadek zrządził,
Że jadąc tutaj, minęliśmy w drodze
Trupę aktorów. Wspomniałem mu o tym:
Miałem wrażenie, że ta wieść go cieszy.
Aktorzy są w tej chwili tu, na zamku,
I zdaje mi się, że już dzisiaj wieczór
Mają wystąpić przed księciem.
- POLONIUSZ** To prawda:
Hamlet polecił mi zaprosić wszystkich
Na przedstawienie.
- KRÓL** Przyjdziemy z radością;
Bardzo mnie cieszy, że miał taki pomysł.
A wy, panowie, prowadźcie go dalej
W tę samą stronę: niech używa życia,
Szuka rozrywek.

ROSENCRANTZ

Jak rozkażesz, królu.

Rosencrantz i Guildenstern wychodzą.

KRÓL

Gertrudo droga, ty nas także zostaw:
Właśnie posłaliśmy po księcia, aby
Niby przypadkiem spotkał tu Ofelię.
My z Poloniuszem (dwaj ojcowie, zatem
Dwaj szpiedzy, można powiedzieć, legalni),
Patrząc z ukrycia, sami niewidoczni,
Będziemy mogli ocenić bezstronnie
Przebieg spotkania – i po zachowaniu
Hamleta poznać, czy istotnie miłość
Jest źródłem jego szaleństwa.

— król schodzi na l. prosc.

KRÓLOWA

~~O odchodzę.~~

A co do ciebie, Ofelio, naprawdę
Bardzo bym chciała, by przyczyną dziwactw
Mojego syna były twoje wdzięki.
I mam nadzieję, że to twoje cnoty
W końcu przywiodą go do normalności
Z korzyścią dla was obojga.

OFELIA

~~O pani,
Tak bym pragnęła!~~

*wchodzi Hamlet ze skłamyde drzwi
Dude z kłbła*

(H)

13.
„DUCH 3”

DUCH

Braterska ręka zabrała mi we śnie
Życie, królową i tron – wszystko naraz;
Tak mnie skosiła w samym kwiecie grzechu,
Bez sakramentów i bez namaszczenia,
Bez porachunku z sobą, bez spowiedzi,
Która by zdjęła ze mnie ciężar win.
O, groza! groza! niewymowna groza!
Jeżeli w piersi masz serce, nie zniesiesz,
Aby królewską łożnicę plugawił
Występek kazirodztwa i rozpusty.
Lecz jakimkolwiek sposobem mnie pomścisz,
Nie skalaj duszy czy mózgu knowaniem
Przeciwko matce. Pozostaw ją niebu
I niech ją palą ukłucia tych cierni,
Które utkwiły w jej łonie. Odchodzę.
~~Blednie już wąta iskierka robaczka~~
~~Świętojańskiego: świt zaraz nastanie.~~
Żegnaj mi, żegnaj. I pamiętaj o mnie.

*Felia wchodzi
z pr. prosc.*

*(bez podkreslenia zostaje Klaudiusz)
po przeobrażeniu na matkę
preobrażenie na Klaudiusza
← w Lidli)*

W ZANIEŚĆ MIKROFON
WZACIOMY DO TYTU

14.
"HAMLET + OFELIA"

- OFELIA** Ach, to ty, książę... Tyle dni minęło:
Jak twoje zdrowie?
- HAMLET** Dobrze, dobrze, dobrze,
Pokorne dzięki.
- OFELIA** Książę, już od dawna
Chciałam ci zwrócić tych parę drobiazgów,
Które mi dałeś na pamiątkę. Weź je.
- HAMLET** Nie, ja ci nigdy w życiu nic nie dałem.
- OFELIA** Wiesz dobrze, że to podarki od ciebie.
A dołączone do nich były słowa
Tchnące tak słodką wonią, że prezenty
Stawały się bezcenne. Ten aromat
Dawno już zwietrzył, więc weź je z powrotem:
Bo najwspanialsze dary tracą wartość,
Gdy w tym, kto daje, odmienia się serce.
Weź, proszę.
- HAMLET** Ha! jesteś cnotliwa?
- OFELIA** Książę!
- HAMLET** Jesteś piękna?
- OFELIA** Do czego zmierzasz, książę?
- HAMLET** Do tego, że jeśli jesteś i cnotliwa, i piękna, twoja cnota
nie powinna się zadawać z twoją urodą.
- OFELIA** Czyż piękność może mieć lepsze towarzystwo niż
cnota?
- HAMLET** Zgoda, tylko że prędzej potęga piękności zrobi z cnoty
rajfurkę, niż cnota zdoła urobić piękność na własne
podobieństwo. W swoim czasie był to paradoks, ale
ostatnio znajduje potwierdzenie. Ja cię kiedyś
naprawdę kochałem.

OFELIA Rzeczywiście, księżę, zachowywałeś się tak, że w to wierzyłam.

HAMLET Nie trzeba było wierzyć. Choćby nie wiem jak starannie szczepić cnotę na pniu grzechu pierwotnego – owoce będą miały jego smak. Wcale cię nie kochałem.

OFELIA Tym większa moja omyłka.

HAMLET Idź do klasztoru. Po co masz rodzić nowych grzeszników? Ja sam jestem w miarę porządnym człowiekiem, a przecież mógłbym zarzucić sobie takie rzeczy, że lepiej by było, gdyby mnie matka na świat nie wydała. Czai się we mnie niezmierna pycha, mściwość, ambicja; na jedno moje skinienie czeka armia zbrodniczych zamiarów – nie starcza mi myśli, aby je rozważyć, wyobraźni, aby nadać im kształt, czasu, aby je wcielić w życie. Co mają począć takie jak ja pełzające stworzenia, wciśnięte w szczelinę pomiędzy niebem a ziemią? Każdy z nas to skończony łajdak; nie wierz żadnemu. Idź prosto do klasztoru. Gdzie twój ojciec?

OFELIA U siebie w domu.

HAMLET Trzeba szczelnie zamknąć drzwi, żeby robił z siebie błazna tylko w czterech własnych ścianach. Bądź zdrowa.

HAMLET Jeśli wyjdiesz za męża, dam ci w posagu tę klątwę: Choćbyś była czysta jak lód i jak śnieg nieskalana, niech cię i tak obgadują za plecami. Idź do klasztoru. Idź i bywaj zdrowa. A jeśli koniecznie musisz kogoś poślubić, wyjdź za durnia, bo mądrzy wiedzą aż za dobrze, w jakie potwory ich przemieniacie. Idź do klasztoru, idź, i to zaraz! Żegnaj.

Wiem też niemało o tym, jak się malujecie. Bóg dał wam jedną twarz, a wy dorabiacie sobie drugą. Całe to mizdrzenie się, dreptanie, szczebiotanie, nadawanie dziecinnych nazw wszelkiemu Bożemu stworzeniu – rzekoma niewinność, a naprawdę afekcja! Mam tego dosyć, dosyć! Przez to właśnie wpadłem w obłąd! Powiadam: koniec z małżeństwami, raz na zawsze! Ci, co się już poženili, niech sobie żyją... z jednym wyjątkiem. Reszta ma pozostać, jak była. Do klasztoru, już!

Króle Polonusz
(zwiadodcu)

(M)
W.H.

p. u. do chrani
+ pistolet

OFELIA

symultanicznie, na tekście Hameta
Łaskawe nieba, ześlijcie mu ratunek!
Moce niebieskie, przywróćcie mu zdrowie!
Tak świetny umysł – i w takim upadku!
Bystrość, stanowczość, swada, które mogły
Być chlubą dworu, sztabu, akademii;
Pierwsza z nadziei kwitnącego państwa;
Stojący w centrum spojrzeń otoczenia
Wzór obyczaju, wyrocznia ogłady –
W takiej ruinie! A ja, nieszczęśliwa
Jak żadna z kobiet, ja, która słuchałam
Płynnej jak miód melodii jego zaklęć –
Dziś muszę słyszeć stargany i głuchy
Brzęk pękniętego dzwonu; muszę widzieć
Ten dumny umysł, ten wspaniały rozum,
Ten niezrównany kwiat bujnej młodości
Zwarzony mrozem obłądu. O, biada:
Jak okiem duszy zmierzyć przestrzeń między
Biegunem dawnej glorii i tej nędzy?

15.
HAMLET
monolog 3

HAMLET

Być albo nie być – oto jest pytanie.
Kto postępuje godniej: ten, kto biernie
Stoi pod gradem zajadłych strzał losu,
Czy ten, kto stawia opór morzu nieszczęść
I w walce kładzie im kres? Umrzeć – usnąć –
I nic poza tym – i przyjąć, że sen
Uśmierza boleść serca i tysiące
Tych wstrząsów, które dostają się ciału
W spadku natury. O tak, taki koniec
Byłby czymś upragnionym. Umrzeć – usnąć –
Spać – i śnić może? Ha, tu się pojawia
Przeszkoda: jakie mogą nas nawiedzić
Sny w drzemce śmierci, gdy ścichnie za nami
Doczesny zamęt? Niepewni, wolimy
Wstrzymać się chwilę. I z tych chwil urasta
Długie, potulnie przecierpiane życie.
Bo gdyby nie ten wzgląd, któż by chciał znosić
To, czym nas chłoscze i znieważa czas:
Gwałty ciemieńców, nadętość pyszałków,
Męki wzgardzonych uczuć, opieszałość
Prawa, bezczelność władzy i kopniaki,
Którymi byle zero upokarza
Cierpliwą wartość? Któż by się z tym godził,
Gdyby był w stanie przekreślić rachunki
Nagim sztyletem? Któż by dźwigał brzemię
Życia, stękając i sphywając potem,
Gdyby nam woli nie zbijała z tropu
Obawa przed tym, co będzie po śmierci,
Przed nieobecną w atlasach krainą,
Skąd żaden jeszcze odkrywca nie wrócił,
I gdyby lęk ten nie kazał nam raczej
Znosić zło znane, niż rzucać się w nowe?
Tak to świadomość czyni nas tchórzami
I naturalne rumieńce porywu
Namysł rozcieńcza w chorobliwą bladość,
A naszym ważkim i szczytnym zamiarom
Refleksja płacze szyki, zanim któryś
Zdaży przerodzić się w czyn.

→ KRÓL (POŁONIKU SZ
WCHŁODZA)

KRÓLOWA
(przed stanieniem)

(ZAMYKA ZA SOBĄ DRZWI)

Królowa i Hamlet
(na przedstawienie)

16.
"KRÓL + POLONIUSZ"

(na wstępnym obrazie)

KRÓL

Miłość? – nie tędy rwie się jego serce
A w mowie księcia, choć nieco bezładnej,
Też nie dostrzegłem symptomów obłędu.
Pod melancholią coś się w jego duszy
Wylęga; jeśli z tego się wykluje
Drapieżne pisklę – zagrozi nam wszystkim.
Aby oddalić to niebezpieczeństwo,
Podjąłem szybką decyzję: niech Hamlet
Płynie do Anglii po odbiór zaległej
Daniny. Morze, cudzoziemskie kraje,
Nowe pejzaże mogą z jego serca
Przepędzić owe zasiedziałe zmyry,
A mózg uwolnić od gonitwy myśli,
Z której się bierze jego dziwny stan.
Co o tym sądzisz?

POLONIUSZ

Doskonały pomysł,
Choć ja obstaruję nadal przy swym zdaniu:
Źródłem obłędu jest wzgardzona miłość. –
Czyń, co uważasz za stosowne, panie,
Lecz ja bym radził, aby po spektaklu
Królowa wzięła Hamleta na stronę
I w cztery oczy wypytała syna,
Jaki jest powód jego przygnębienia.
Niechaj go pyta wprost, a ja tymczasem,
Jeśli pozwolisz, tak się ulokuję,
Że wszystko będę słyszał. Jeśli matka
Nic nie wybada, wyślij go do Anglii
Lub zamknij w miejscu, które w swej mądrości
Uznasz za odpowiednie.

→ wchodzi Fortinbras (z kornatami)

ROSENCRANTZ
GUILDENSTERN

KRÓL

Niech tak będzie.
Kiedy szaleją wielcy tego świata,
Jedynym wyjściem jest solidna krata.

EKRAN ↓ [swszareliniska]

POSENCRANTZ!
BURDENSTERN

(PROBLEMY Z HAMLETEM?)

17.
"FILM W TEATRZE"

film

KRÓLOWA

Co ci jest, mężu?

POLONIUSZ

Przerwać przedstawienie!

KRÓL

Światła! Chodźmy stąd.

POLONIUSZ

Światła, światła, światła!

Księżę, królowa pragnie mówić z tobą, i to bez zwłoki.

EKRAN ↑
[SW. SZCZELIŃSKI]

król wchodzi na scenę
kobieta i Poloniusz do kawiarni
Hamlet do palarni

18.
"PROBLEMY Z HAMLETEM 3"

KRÓL

On mi się nie podoba; jego obłąd
Jest niebezpieczny. Trzeba go wziąć w karby.
Przygotujecie się zaraz do drogi:
Każę wypisać wam pełnomocnictwa
I odstawicie go do Anglii. Racja
Stanu wymaga, aby udaremnić
Rosnącą groźbę jego nowych chimer
Czy wręcz wybryków.

GUILDENSTERN

Będziemy gotowi.
Zaiste, panie, sam Bóg na twych barkach
Położył brzemień odpowiedzialności
Za bezpieczeństwo licznych rzesz poddanych,
Których majestat twój żywi i broni.

ROSENCRANTZ

Nawet samotna jednostka ma prawo
I obowiązek całą przemyślnością
Ośłaniać się od krzywd – a cóż dopiero
Ktoś, od czyjego istnienia zależy
Życie tak wielu. Gdy majestat pada,
Nie ginie sam, lecz jak wir ciągnie na dno
Wszystko, co jest w pobliżu. To tak jakby
Postawić gdzieś na niebotycznej górze
Ogromne koło i do szprych przywiązać
Tysiące mniejszych przedmiotów: gdy koło
Stoczy się, wszystkie owe doczepione
Przydatki runą wraz z nim w głąb otchłani.
Kiedy król wzdycha, jęczą z nim poddani.

KRÓL

Ha!
Rosencrantz i Guildenstern wychodzą.

POLONIUSZ

Panie mój, księżę idzie na pokoje
Matki: ukryję się tam za arrasem
I wszystko będę słyszał. Jestem pewien,
Że matka zmyje mu porządnie głowę,
Lecz, że przytoczę twoje mądre słowa,
Matka to matka – i z natury rzeczy
Nie jest bezstronna, więc trzeba słuchacza,
Który osądzi sprawę obiektywnie.
Zanim się udasz na spoczynek, wrócę
I zdam relację z tego, co słyszałem.
Tymczasem żegnam.

KRÓL

Dziękuję, mój drogi.

"KRÓLEWSKA MODLITWA"

KRÓL

Smród mojej zbrodni bije aż pod niebo!
 Tak, ciąży na mnie Kainowa klątwa:
 Zabiłem brata. Nie potrafię nawet
 Modlić się, choćbym nie wiem jak się starał.
 Poczucie winy przemaga chęć skruchy
 I, niby człowiek, który ma się zająć
 Dwiema sprawami jednocześnie, stoję
 Z opuszczonymi rękoma, nie robiąc
 Nic. Niechby nawet tę przeklętą dłoń
 Na grubość drugiej dłoni pokrywała
 Skorupa skrzeplej krwi brata – czyż niebo
 Nie ma dość deszczu w sobie, by ją zmyć
 I dłoni nadać białość śniegu? Po cóż
 Łaska, jeżeli nie jest zdolna spojrzeć
 Prosto w twarz grzechu? I cóż jest w modlitwie,
 Jeżeli nie owa podwójna moc, zdolna
 Albo nas ustrzec od upadku, albo
 Wybaczyć temu, kto upadł? Więc oczy
 Zwrócę ku niebu. Mój grzech to już przeszłość.
 Lecz jak się modlić, jakimi słowami?
 „Przebac mi moje ohydne morderstwo”?
 Przecież nie mogę – bo się nie wyzbyłem
 Zysków, dla których popełniłem mord:
 Tronu, królowej i znaczenia w świecie.
 Czy można zostać rozgrzeszonym, jeśli
 Nadal korzysta się z owoców grzechu?
 W zepsutym ludzkim świecie bywa nieraz,
 Że ręka zbrodni, obciążona złotem,
 Umie odsunąć z drogi sprawiedliwość;
 Sam łup z grabieży pozwala złoczyńcy
 Przekupić prawo. Ale nie tam, w górze!
 Tam nie ma szachrajstw czy wykrętów; tam
 Sądzi się czyny w ich prawdziwym kształcie,
 Tam się musimy stawić osobiście
 Na przesłuchanie, konfrontację z każdą
 Z naszych win. A więc cóż? Cóż pozostaje?
 Próbować skruchy? Ona wszystko może,
 Lecz cóż ma począć ktoś, kto się nie umie
 Zdobyć na skruchę? Co za los nikczemny:
 Zapadać w czarne jak śmierć bagno grzechu,
 Wyrwać duszę z tej grząskiej pułapki
 Jedynie po to, aby grzęznąć głębiej!
 Święci anieli, wspomóżcie w tej próbie!
 Zegnij się, harde kolano; stalowe
 Włókna w mym sercu, stańcie się tak miękkie
 Jak mięśnie niemowlęcia. Jeszcze zdążę,
 Jeszcze się wszystko naprawi.

Królowa, Poloniusz
 (z widziwem)

(z pr. prosc.)

HAMLET

Oto okazja: teraz, gdy się modli.
Zrobię to teraz. I co? Przecież pójdzie
Prosto do nieba. I to ma być zemsta?
Pomyślmy: zbrodniarz zabija mi ojca,
A ja, jedyny syn, za to morderstwo
Nagradzam sprawcę wysłaniem do raju.
Toż to nie zemsta – to zapłata, premia.
Ojca uśmiercił znieścacka, w rozkwicie
Grzechu bujnego jak majowa trawa,
Zanim mógł zrobić rachunek sumienia.
Choć tylko w niebie znają ten rachunek,
Można przypuszczać według ludzkiej miary,
Że dług jest wielki. Więc co to za zemsta –
Przerywać życie łotra, właśnie kiedy
Oczyszcza z plugastw duszę, prawie gotów
Do ostatecznej podróży? Nie, nie –
Mieczu, śpij w pochwie, czekaj potworniejszej
Okazji. W gniewie, w śnie po pijanemu,
W burdzie przy kartach czy w brudnej rozkoszy
Kazirodczego łoża – w chwili, w której
Jest wszystko, tylko nie przedsmak zbawienia:
Wtedy go powal! Niech zadrze podeszwy
Pod samo niebo i niech jego dusza
Będzie przeklęta i czarna jak piekło,
W którego otchłań wpadnie. – Matka czeka,
Muszę iść. – Módl się, zbrodniarzu, zażywaj
Lekarstwo modłów, jak ci się podoba:
Nieuleczalna jest twoja choroba.

KRÓL

Słowo wzyź leci, aż do nieba granic –
Myśl pełza w dole. Na nic, wszystko na nic!

→ ZNAK DLA POLONAJUSA

20.
"MAMA + HAMLET"

- POLONIUSZ** Zaraz tu przyjdzie. Bądź stanowcza, pani,
Podkreśl, że przebrał miarę w tych wyskokach
I że go tylko twoje wstawiennictwo
Zdołało ustrzec od niemiłych następstw.
Ja się ukryję tu i będę słuchał.
Mów bez ogródek.
- KRÓLOWA** Zaręczam ci, mój panie, nie ma się czego obawiać.
Schowaj się – ~~słyszę, że nadchodzi.~~
- HAMLET** I o cóż idzie, matko?
- KRÓLOWA** Czy wiesz, że ciężko obraziłeś ojca?
- HAMLET** Czy wiesz, że ciężko obraziłaś ojca?
- KRÓLOWA** Twoja odpowiedź jest całkiem bez sensu.
- HAMLET** Twoje pytanie jest całkiem bez serca.
- KRÓLOWA** Hamlecie, cóż to znowu?
- HAMLET** Niby co?
- KRÓLOWA** Czy zapomniałeś, kim jestem?
- HAMLET** Bynajmniej,
Świetnie pamiętam: jesteś tą królową,
Co poślubiła brata swego męża,
No i – niestety – jest też moją matką.
- KRÓLOWA** Lepiej zawołam kogoś, kto potrafi
Z tobą rozmawiać.
- HAMLET** Nigdzie nie idź; siadaj.
Nie zrobisz kroku, póki nie postawię
Przed tobą lustro, w którym ujrzysz samo
Dno swojej duszy.
- KRÓLOWA** Co ty robisz? Nie chcesz
Chyba mnie zabić?
- HAMLET** A cóż to? szczur? Ha, zakład o dukata,
Że go zabiję!
- KRÓLOWA** O Boże,
Coś ty uczynił?

HAMLET Nie wiem. Czy to król?

KRÓLOWA Jak można tak porywczo, tak okrutnie?...

HAMLET Okrutnie? Czyżby mniej okrutne było Zabójstwo króla i ślub z jego bratem?

KRÓLOWA Zabójstwo króla?

HAMLET Tak, dobrze słyszałaś.
Nieszczęsny, wścibski, nadgorliwy głupcze,
Cóż, miałeś pecha. Nietrudno się na coś
Nadziać, gdy pchamy się tam, gdzie nie trzeba. –
Dość tych lamentów, siadaj, nie łam rąk;
Pozwól mi raczej przełamać twój opór,
Przebić się w serce, jeśli jeszcze można,
Jeśli go jeszcze mur przyzwyczajenia
Nie obwarował przed naporem uczuć.

KRÓLOWA Co ja zrobiłam, że śmiesz na mnie krzyczeć,
I to takimi słowami?

HAMLET Zrobiłaś
Coś, co skaziło całą twoją czystość;
Zmieniło cnotę w obłudę, na gładkim
Czole niewinnej miłości posiało
Ohydne wrzody, a ślubom małżeńskim
Nadało ważność podpisu szulera;
Coś, co uśmierca w obrzędach zaślubin
Samą ich duszę, z przysięg przed ołtarzem
Czyni litanię pustych słów! Twarz nieba
Goreje wstydem i nawet nasz glob,
Jak przed dniem Sądu, pali się rumieńcem
Wstrętu na samą myśl o twym występku.

KRÓLOWA Dość, Hamlecie.

HAMLET Tak, to brud
Przepoconego, plugawego łoża,
To brud zepsucia, pieszczot na śmietniku,
Miłości w chlewie...

KRÓLOWA Nic już nie mów. / Ani słowa więcej.

HAMLET Ten zbrodniarz, morderca,
Cham niewart nawet setnej części twego
Pierwszego męża, ta parodia króla,
Ten złodziej państwa i monarszej władzy,
Który ukradkiem ściągnął z półki diadem
I do kieszeni schował...

KRÓLOWA

Przestań, przestań!
Wzrok masz dziki
I, jak wyrwany alarmem ze snu
Oddział żołnierzy, twoje gładkie włosy
Wstają na głowie jak żywe. Hamlecie,
Błagam, stłum płomień swojego wzburzenia
Chłodną rozwagą. Obłąd potrafi nas podstępnie łudzić
Bezcielesnymi majakami.

HAMLET

Obłąd?

Mój puls, podobnie jak twój, bije równym,
Miarowym rytmem zdrowia. W moich słowach
Nie ma szaleństwa.
Na miłość boską, matko, przestań wreszcie
Koić sumienie fałszywym balsamem
I wmawiać sobie, że słyszałaś głos
Mojej choroby, a nie własnej winy!
Tak nie wygoisz rozjątrzonej rany:
Pod cienką błonką będzie wzbierać ropa...

KRÓLOWA

Przestań

HAMLET

... I niewidzialna gangrena. Tu trzeba
Wyznać grzech niebu i odpokutować,
A nie przyrzucac wstrętnych chwastów gnojem...

KRÓLOWA

Puść, przestań! (Generalnie na tekście)

HAMLET

... By bujniej rosły!

Dobranoc. Tylko nie idź spać ze stryjem.
Udaj choć cnotę, gdy jej w tobie nie ma.
Pewnie król znowu zwabi cię do łóżka
Nazwie cię myszką, uszczypnie w policzek
Oślini cię obleśnym pocałunkiem
Albo obmaca paluchami pierś.
Raz jeszcze dobrnoc, może się jeszcze
kiedyś obdamy błogosławieństwem

Co do tego pana, widać niebo chciało
Uczynić mnie swym posłańcem czy katem
I nas obydwu pokarać tą śmiercią.
Zajmę się ciałem i wezmę na siebie
Zabójstwo. Nasz królewski radca,
Za życia taki gaduła, jest teraz
Radcą naprawdę tajnym
Zatem raz jeszcze: dobrnoc.
Jestem okrutny, bo chcę twego dobra.
Jest źle, a będzie chyba znacznie gorzej.

R. i G. do
prestudiuma Hamleta

21.
"PROBLEMY Z HAMLETEM 4"

przygotowanie loda
do przedkucia Gertrudy

KRÓL

Gdzie twój syn?

KRÓLOWA

To obłąd – obłąd dziki jak zmagania
Wzburzonej fali z huraganem. W nagłym
Ataku szału, słysząc jakiś szmer
Za tym arrasem, pochwycił za szpadę
I z krzykiem „Szczur, szczur!”, ślepo przekonany
O prawdzie swoich urojeń, odebrał
Życie biednemu starcowi.

KRÓL

To straszne!
Gdybym to ja tam stał, byłby mnie zabił.
Tak, jego wolność zagraża nam wszystkim –
Tobie, mnie, wszystkim wokół. Dobry Boże,
Jak potraktować taką krwawą zbrodnię?
Winę przypiszą mnie, bo rzeczą króla
Było okazać tyle przezorności,
Aby młodego szaleńca pilnować,
Poskramiać, trzymać z daleka od ludzi.
Miłość ojcowska nie dała mi pojąć,
Co jest konieczne; błędziłem jak człowiek,
Który, chcąc ukryć wstydliwą chorobę
Przed otoczeniem, pozwala jej zżerać
Rdzeń swego życia. Gdzie on jest w tej chwili?

KRÓLOWA

Poszedł gdzieś, wlokąc ciało zabitego.
Płakał nad swoim czynem; wśród obłądu
Ten żal był szczery, niby żyłka złota
Błyszcząca w bryle pośledniego kruszcu.

KRÓL

Chodźmy, Gertrudo. Zanim słońce muśnie
Górskie wierzchołki, Hamlet stąd odpłynie,
A ja użyję całej swej powagi
I dyplomacji, aby ten niegodny
Czyn jakoś pokryć i usprawiedliwić.

Guildestern, Rosencrantz!
Idźcie, wezwijcie ludzi do pomocy.
Hamlet w obłądzie zabił Poloniusza
I wywłókł zwłoki z komnaty królowej.
Pójdźcie go szukać, rozmówcie się z nim,
A ciało kaźcie przenieść do kaplicy.

wychodzą do tyłu z pr. 11v.

(H)

22.

"GUILDENSTERN + ROSENCRANTZ 2"

wchodzi z tyłu
z pr. str.
(zostawić otwarte
drzwi)

- ROSENCRANTZ** Książę, co zrobiłeś ze zwłokami?
- HAMLET** Zmieszałem z prochem, bo w końcu z prochu powstały.
- ROSENCRANTZ** Powiedz, gdzie są, bo chcemy przenieść je do kaplicy.
- HAMLET** Wybij to sobie z głowy.
- ROSENCRANTZ** Co mianowicie?
- HAMLET** Że posłucham ciebie, a nie siebie samego. A poza tym co ma odpowiedzieć syn królewski na żądanie gąbki?
- ROSENCRANTZ** Uważasz mnie za gąbkę, książę?
- HAMLET** A tak – taką, która wsysa królewskie łaski, zaszczyty i dostojęstwa. Zresztą tacy słudzy najbardziej się królowi przydają. Wpycha ich sobie między policzek a dziąsło, jak mała smaczne kąski; poobraca ich w ustach, pozuje trochę, a dopiero potem połyka. Gdy mu potrzeba tego, czym nasiąkłeś, wycisnie cię i proszę – gąbka znowu suchutka.
- ROSENCRANTZ** Nie rozumiem, książę.
- HAMLET** To dobrze. Złośliwe słowo nie dociera do głupiego ucha.
- ROSENCRANTZ** Książę, musisz nam powiedzieć, gdzie jest ciało, i udać się z nami do króla.
- HAMLET** Król sam mieści się w ciele, ale się z tym ciałem nie pokrywa. Król jest czymś...
- GUILDENSTERN** Czymś?
- HAMLET** ... Czymś, co jest niczym.

król

23.
"PROBLEMY Z HAMLETEM 5"

KRÓL

Nie można jednak stosować tu ściśle Przepisów prawa. Kocha go naiwne Pospólstwo, które kieruje się w sądach Okiem, a nie rozumem; gdy zaś tłum Ma ulubieńca, wybacza mu wszystkie Winy i burzy się na widok kary. Jeśli choroba wkracza w ostateczne stadium, Lekarz stosuje ostateczne środki Lub zgoła żadnych. Pytam cię, Hamlecie: Gdzie jest Poloniusz?

do prebostwa
Horacja

HAMLET

Na kolacji.

KRÓL

Na kolacji? Gdzie?

HAMLET

Tam, gdzie nie on je, ale jego jedzą. Właśnie w tej chwili rzuca się na niego zgromadzenie rozpolitykowanych robaków. W hierarchii trawienia robak to najwyższy potentat. Tuczymy wszelkie stworzenia na pokarm dla nas, a tym pokarmem sami siebie tuczymy na pokarm dla robactwa. Tłusty król i chudy żebrak to po prostu dwie odmiany tej samej potrawy – dwa dania, ale na jeden stół. Na tym się wszystko kończy.

królowa (otinda)

OFELIA

KRÓL

Niestety, niestety!

HAMLET

I może się zdarzyć, że człowiek łowi ryby na robaki, które pasły się ciałem króla – a potem je rybę, która takiego robaka połknęła.

KRÓL

Co chcesz przez to powiedzieć?

HAMLET

Nic, chcę tylko udowodnić, że król może odbyć triumfalną procesję przez kiszki żebraka.

KRÓL

Gdzie jest Poloniusz?

HAMLET

W niebie. Poślij tam kogoś, niech się przekona. A jeśli wysłannik go nie znajdzie, poszukaj sam – wiesz, w tym innym miejscu. Jeśli miesiąc minie i nic z tego, wtedy kierujcie się własnym nosem – on was doprowadzi nieomylnie w pobliże schodów wiodących na galerię. Zaczeka na was, nie ma obawy.

KRÓL Hamlecie, ten postępek... Bolejemy
Nad nim z całego serca, ale teraz
Z równie serdeczną troską trzeba zadbać
O twoje osobiste bezpieczeństwo.
Musimy wysłać cię stąd jak najszybciej.
Gotuj się zatem do drogi. Wiatr sprzyja,
Statek pod żaglem, twoi towarzysze
Czekają, wszystko gotowe, by ruszyć
Do Anglii.

HAMLET Anglii?

KRÓL Tak, Hamlecie.

HAMLET Dobrze.

KRÓL Mówisz tak, jakbyś czytał nasze myśli.

HAMLET Widzę cherubina, który zna ich treść. No to cóż,
ruszajmy do Anglii! Bądź zdrowa, droga matka.

KRÓL Mówisz ze swoim kochającym ojcem, Hamlecie.

HAMLET Nie, z matką – ojciec i matka to mąż i żona, mąż
i żona to jedno ciało, a więc z matką. W drogę, do
Anglii!

(M)
(prezidentka Horacja)

24.
“KRÓLOWA TAŃCZY, OFELIA WARIUJE”

Królowa tańczy

- KRÓLOWA** Nie chcę z nią mówić.
- HORACJO** Bardzo się naprzykrza,
Jest, prawdę mówiąc, w stanie pomieszania
Zmysłów – wypada okazać jej litość.
- KRÓLOWA** O co jej chodzi?
- HORACJO** Mówi wciąż o ojcu,
Skarży się na fałszywość tego świata,
Bije się w piersi i głos jej się łamie;
Wybuchą z byle powodu; wygłasza
Perory, w których nie ma wiele sensu.
Jednak przez samą swoją nieforemność
Ten bezsens każe słuchaczom zgadywać
Sens, dopatrywać się ukrytych znaczeń,
Wypełniać luki własnym domniemaniem:
A gdy ten domysł zdają się potwierdzać
Jej miny, gesty i skinienia głowy,
Nietrudno uznać, że coś się w tym kryje –
Jakieś niejasne, lecz wielkie cierpienie.
Pomów z nią, pani. Ludzie nieprzychylni
Mogliby wysnuć z jej słów groźne wnioski.
- KRÓLOWA** Niech wejdzie.
- OFELIA** Gdzie jest piękna władczyni Danii?
- KRÓLOWA** Ofelio, co z tobą?
- OFELIA** *Śpiewa:*
- Stoi mi przed oczyma
Jedyny mój:
Sandały, kij pielgrzyma,
Podróżny strój.
- KRÓLOWA** Co znaczy ta piosenka?

król

OFELIA Chcesz wiedzieć? Nie powiem. Posłuchaj dalej:

Śpiewa:

Zmarł i już go nie ma,
Zapadł się w grób,
W głowach wilgotna ziemia,
Kamień u stóp.

Och!

KRÓLOWA Nie, Ofelio, posłuchaj...

OFELIA To ty posłuchaj:

Całun ma śnieżnobiały...

Wchodzi Król.

KRÓLOWA Mężu, spójrz na to biedactwo.

OFELIA ... I w kwiatach śpi,
Choć ziemi nie spryskały
Niczyje łzy.

KRÓL Jak się czujesz, śliczne dziewczę?

OFELIA Dobrze, Bóg zapłać. Powiadają, że sowa była córką piekarza. Boże mój, wiemy, czym jesteśmy, ale nie wiemy, czym się możemy stać. Niech Bóg błogosławi wasz posiłek!

KRÓL Myśli o ojcu.

OFELIA Ani słowa o tym. Ale kiedy ktoś zapyta, co to znaczy, odpowiedzcie tak:

Dzisiaj świętego jest Walentego,
Słońce już stoi na niebie;
Ja drżącą ręką w twoje okienko
Stukam i czekam na ciebie.
Wdział prędko szatki i drzwi do chatki
Rozwarł przed swoją jedyną;
Dziewczyna słodka weszła do środka,
Ale nie wyszła dziewczyną.

Wynosi ją Horacjo.

Wszystko będzie dobrze, mam nadzieję. Tylko cierpliwości! Brat dowie się o tym! Hej, karetą! Zajeżdżać! Dobranoc paniom, dobranoc.

LAERTES

KRÓL

Gertrudo, Gertrudo,
Smutki nachodzą nas nie pojedynczo,
Jak przednie straże, ale zwartym szykiem,
Batalionami! Lud w niepewności burzy się i szemrze,
Szerząc niezdrowe pogłoski o śmierci
Poloniusza; do tego nasz błąd,
Żeśmy kazali go pochować śpiesznie
I potajemnie; Laertes powrócił po kryjomu z Francji,
karmi się domysłami, otacza ludźmi, co sącą mu
w ucho Zarazę plotek o zabójstwie ojca,
~~A siła rzeczy nie mogąc ich sprawdzić,~~
~~Nie cofa się przed oskarżaniem nas.~~
Motłoch obwołał Laertesą wodzem.
Wrzeszczą: „Nasz wybór! Laertes na tron!”.
Gertrudo droga, wszystko to wybuchło
Jak kartacz, raniąc mnie w stu miejscach naraz
I więcej śmierci zadając, niż trzeba.

25.
"ZEMSTA LAERTESA"

- LAERTES** Niegodziwy królu, Oddaj mi ojca!
- KRÓLOWA** Mój drogi, spokojnie.
- LAERTES** Spokojnie? Gdyby chociaż jedna kropla
Krwi nie burzyła się w mych żyłach, byłbym
Bękartem, synem rogowca i dziwki.
Czy chcesz to piętno wypalić na czystym
Czole mej matki?
- KRÓL** Ależ, Laertesie,
Po co ten bunt, i to na taką skalę?
- LAERTES** Gdzie ojciec?
- KRÓL** Nie żyje.
- KRÓLOWA** Nie z winy króla.
- KRÓL** Pozwólże mu pytać, *Gertrudo*
Ile zapagnie. ~~Puść~~ *Puść* mnie, *Gertrudo*.
Nie lękaj się o mnie.
Króla otacza palisada boskiej
Godności; zdrada, choćby się wspinąca
Na palcach, tylko bezsilnym spojrzeniem
Może mu grozić. Powiedz, Laertesie,
Co cię tak wzburza. Mówże, człowieku.
- LAERTES** Jak zginął? Dlaczego?
Chcę wiedzieć! Tylko bez kuglarskich sztuczek!
Niechaj mnie spotka co chce na tym świecie
Albo na tamtym – ja żądam jednego:
Pomsty za ojca!
- KRÓL** A któż ją powstrzyma?
- LAERTES** Wstrzymać ją może tylko moja wola
- KRÓL** Chcesz więc mieć zupełną pewność;
A gdy ją zyskasz – czy pragniesz zagarnąć,
Jak przy wygranej w karty, wszystkie stawki,
I do jednego worka wrzucić wrogów
Wraz z przyjaciółmi?
- LAERTES** Chcę ukarać wrogów!

OPELIA

KRÓL

Więc musisz wiedzieć, kto twój wróg.
Chcę, żeby jedna
Rzecz była jasna jak słońce w zenicie:
Nie jestem winien śmierci twego ojca
I gorzko płaczę z powodu tej straty.

OFELIA

Wchodzi i *śpiewa*:
Zimna ręka i twarz biała,
Biała niby śnieg,
I niejedna łza spływała,
Kiedy w trumnie legł...
Witaj, gołąbku!

LAERTES

Niech żar spopieli mój mózg, niech stężona
Sól też wypali wzrok w moich źrenicach!
O, wielkie nieba! Za twoje szaleństwo
Odplacę zemstą, pod której ciężarem
Urwą się szale wszystkich wag na świecie!
Różo majowa, siostrzyczko, Ofelio!

niebierze Ofelię

OFELIA

Śpiewa, a na tym mówi Laertes:
Może jeszcze wróci?
Może jeszcze wróci?
Nie, nie, on śpi w grobie,
Ty też zaśnij sobie.
On już nie wróci.

Broda jak śnieg biała,
Głowa jak len biała.
Dla nas łez strumienie,
Dla niego zbawienie
wieczność cała.

Wzrost (laertes)

LAERTES

na śpiewaniu Ofelii
Rozpacz, udrękę, boleść, smotę piekieł
Potrafi zakląć w czuły wdzięk i piękno.

— i albo to może —

~~Gdybyś przy zmysłach była i żądała
Zemsty, nie mogłabyś mnie silniej wzruszyć~~

OFELIA

Tak jak dla wszystkich dusz chrześcijańskich. Będę się
o to modliła. Zostańcie z Bogiem.

Ofelia wychodzi. Za nią Królowa

KRÓL

Laertesie, Łączę się z tobą w bólu – nie odmówisz
Mi tego prawa. Możesz teraz odejść
I dobrać sobie rozumnych przyjaciół:
Niech wysłuchają i rozsądzą sprawę
Pomiędzy nami. Jeśli ktoś z nich stwierdzi
Mój bezpośredni lub pośredni udział

W zbrodni, oddam ci w rekompensacie
Nasze królestwo, tron, życie – cokolwiek.
Jeśli nie – użycz mi swej cierpliwości:
Będziemy działać w przymierzu z twą duszą,
By dać jej pełne zadośćuczynienie.

LAERTES

Dobrze, niech będzie. Ale jego śmierć
Tak nagła, jego potajemny pogrzeb
Bez ceremonii czy godnych obrzędów,
Brak herbu, miecza, pomnika nad grobem –
To wszystko woła głosem jakby z nieba
I żąda, abym doszedł prawdy.

KRÓL

Wiesz już, że nie jestem
Zabójcą, ale twoim przyjacielem.
Ba, mnie samemu groziła śmierć z ręki
Mordercy twego szlachetnego ojca.

LAERTES

Tak to wygląda. A jednak – dlaczego
Nie wystąpiłeś przeciwko tym zbrodniom,
Zasługującym na najsroższą karę?

KRÓL

Matka księcia nie widzi za nim świata,
Ja natomiast jestem tak do niej przywiązany
Jak trzymająca się orbity gwiazda
Druga przyczyna, która mnie wstrzymała
Przed postawieniem go w stan oskarżenia,
To uwielbienie, jakim darzy księcia
Pospółstwo. Wszystkie przywary Hamleta
Nikną w odmętach sympatii motłochu,
Której alchemia zmienia kamień w złoto,
Księcia w kajdanach mogłaby zaś uznać
Za pomazańca.

LAERTES

Utraciłem ojca;
Siostra w tak strasznym stanie – tak, ta sama
Siostra, przy której zalety rówieśnic
Gasły jak świeczki w słońcu. Już za późno,
By się tym chlubić. Ale nie za późno
Na zemstę.

KRÓL

O to możesz być spokojny. Gdy się wyjaśni ta sprawa,
Na winnych spadnie ciężki topór prawa.

*(Horacio wchodzi
sledzącami drzwami)*

26.
"HORACJO LIST"

HORACJO

Czyta list:

„Horacjo, po przeczytaniu tych słów postaraj się, aby pozostate listy trafiły króla.

Już na drugi dzień rejsu puścił się za nami w pogoń silnie uzbrojony okręt piratów, trzeba więc było z konieczności zdobyć się na odwagę i stawić im czoło. Lecz w noc uprzednią jakaś rozterka szarpała mi duszę i nie dawała spać. Wstaję więc, w mroku wychodzę z kajuty na pokład i po omacku trafiam tam, gdzie spali Guildenstern i Rosencrantz, po czym bezczelnie kradnę im list. Czy wiesz, co było w środku? Było tam – czarno na białym – zlecenie dla króla Anglii, aby natychmiast po otwarciu listu, bez chwili zwłoki – nawet na ostrzenie topora – uciąć mi głowę. Wplątany więc w sidła nikczemnej intrygi siadłem i spisałem nową instrukcję własnego pomysłu. List był stanowczym memorandum króla: Jako że Anglia wiernie mu hołduje, jako że miłość wzajemna dwóch krajów Kwitnie jak palma, jako że wypada, by pokój z wieńcem pszenicznym na szyi był kropką nad „i” naszego sojuszu (Tu wiele innych wzniosłych „jako że”...) – Po zapoznaniu się z niniejszym listem trzeba natychmiast i w trybie doraźnym, stracić obydwu oddawców. Zatem Guildenstern i Rosencrantz żeglują wprost na szafot.

Nazajutrz mieliśmy bitwę morską: W zamieszaniu utarczki skoczyłem na pokład piratów. W tej samej chwili ich okręt oderwał się od naszego statku: znalazłem się sam jeden w ich niewoli. Jak dotąd, obchodzą się ze mną jak całkiem miłosierni bandyci, ale wiedzą, co robią: liczą na to, że się im odwdzięczę.

Bądź zdrow.

Zawsze – jak dobrze wiesz – Twój

Hamlet”.

Horacio wychodzi z pni strąsca.

Królowa

GRABARZE
(zwidowni)

Królowa

27.
"SPISEK"

KRÓL

czyta list

„Dostojny majestacie, donoszę niniejszym, że wysadzono mnie na brzeg Twego królestwa, a goły jestem jak święty turecki. Jutro pozwolę sobie stanąć przed Twym królewskim obliczem i jeśli łaskawie się zgodzisz, przedstawię okoliczności mojego nagłego i nadzwyczaj osobliwego powrotu

Hamlet”.

Co to ma znaczyć! Tamci też wracają?
Może to jakiś podstęp czy oszustwo
I nie ma mowy o żadnym powrocie?

LAERTES

Poznajesz pismo?

KRÓL

Tak, pisał to Hamlet.
„Jestem sam”. Czy ty coś z tego rozumiesz?

LAERTES

Ani sylaby. Ale niech tu przyjdzie.
W moim cierpieniu pociesza mnie myśl,
Że wreszcie rzucę mu w twarz: „Tyś to zrobił”.

KRÓL

Jeśli do tego dojdzie, czy posłuchasz
Moich zaleceń?

LAERTES

Tak, chyba że zaczniesz
Mnie skłaniać, abym z łotrem zawarł pokój.

KRÓL

Czy ojciec był ci drogi, Laertesie?

LAERTES

Co to za dziwne pytania?

KRÓL

Natnijmy wreszcie ten wrzód: Hamlet wraca.
Co przedsięweźmiesz, by potwierdzić czynem,
Nie tylko słowem, że z ciebie prawdziwy
Syn twego ojca?

LAERTES

Poderżnę mu gardło,
Choćby w kościele!

KRÓL

Owszem, sprawcy mordu
Nie chroni świętość żadnego przybytku,
A zemsty nic nie powinno wstrzymywać.
Ale w ten sposób? Ja mam lepszy pomysł.

Wchodzi Królowa.

GRABARZE

(złodzieciu)

HAMLET, TWÓRCA

KRÓLOWA Jedno nieszczęście pędzi w ślad za drugim:
Mój chłopcze, twoja siostra utonęła.

LAERTES Utonęła! Gdzie?

KRÓLOWA Jest jedna wierzba na brzegu strumienia –
Jej siwe liście drżą w zwierciadle wody.
Tam się to stało. Ofelia splatała
Dziwne girlandy z pokrzyw i stokrotek,
Z jaskrów i długich szkarłatnych storczyków –
Tych, które zwą się tak nieprzyzwoicie
W mowie pastuchów, a którym dziewczęta
Dają skromniejsze imię: „palec trupa”.
Kiedy się wspięła na poziomy konar,
Aby zawiesić na nim taki wieniec
Z chwastów – zdradliwa gałąź nagle pęka,
A ona, razem z naręczami kwiecia,
Spada w płaczący nurt. Jej rozpostarta
Na wodzie suknia, jak ogon syreny,
Utrzymywała ją jeszcze przez jakiś
Czas na powierzchni, a ona nuciła
Urywki starych piosenek, jak gdyby
Nie czuła grozy swego położenia
Lub jakby woda była jej żywiołem.
Lecz wreszcie suknia, nasiąkła wilgocią,
Ucina słodki śpiew, ciągnąc nieszczęsną
Na dno, w mulistą śmierć.

prekobiłna Ofelia

MIKROFON !!!
(dla KORAJA)

LAERTES Więc utonęła?

KRÓLOWA Niestety!

KRÓL Chodźmy za nim,
Żono.

KRÓLOWA (śpiewa)

*Żmianka i twarz biała...
Wychodzą.*

*ZNAC DUA GRABARZY
KROL PODNOSI MARYNARKE →*

ZNAC DUA GRABARZY

28.
"GRABARZE"

!!!
MIKROFON dla
TURACJA
(cenzury)

GRABARZ 1 To jak – chowamy ją po chrześcijańsku? Taką, co sama sobie załatwiła wieczne zbawienie?

GRABARZ 2 A co się przejmujesz. Bierz się lepiej do łopaty, i to już. Sędzia obejrzał zwłoki i pogrzeb zarządził chrześcijański.

WCHODZI KAMLET
TURACJA
(z Lit. str. cenzury)

GRABARZ 1 Niby z jakiego paragrafu? Utopiła się w obronie własnej!

GRABARZ 2 Tak zarządził i kropka.

GRABARZ 1 Znaczy – uznał, że się utopiła z premedycyną, czyli umyślnie. Bo cała rzecz polega na tym: jeżeli giną z własnej ręki, to się nazywa rękoczyn, a rękoczyn ma trzy punkty – można go popełnić, można się go dopuścić i można go mieć na sumieniu. Wniosek, czyli logiczna kontuzja: utopiła się umyślnie.

GRABARZ 2 Słuchaj no, łopaciarzu...

GRABARZ 1 Chwileczkę. Tu jest woda, tak? Tu stoi człowiek, tak? Jeżeli człowiek rzuca się do wody i topi, no to chciał czy nie chciał, ale sam wleciał, zgadza się? Co innego, jeżeli woda rzuca się na człowieka i go zatapia: wtedy sam się nie utopił. Logiczna kontuzja: kto nie jest winien swojej śmierci, nie skraca sobie życia.

GRABARZ 2 Jest taki paragraf?

GRABARZ 1 A jakże, w każdej kostnicy go znają.

GRABARZ 2 Czy ty nie rozumiesz, o co tu chodzi? Gdyby to nie była panna z lepszego towarzystwa, to by nie miała chrześcijańskiego pochówku.

GRABARZ 1 Święta prawda. Swoją drogą, co za niesprawiedliwość: wielki pan to się może topić i wieszać ile dusza zapagnie, a biednym chrześcijanom nie wolno. Dawaj łopatę. Prawdziwa arystokracja na tym świecie to tylko ogrodnicy, kopacze i grabarze.

Śpiewają obydwaje:

Kochałem i byłem kochany,
I pewność koła mnie słodka,
Że czas nie przyniesie odmiany
I żadna mnie krzywda nie spotka.

Tak było, tak było – za młodu;
Dziś chwyta mnie wiek w swoje szpony
I czeka już dół pełen chłodu,
Gdzie cmentarz rozkwita zielony.

królowa, król
LAERTES

(pogrzeb)

- HAMLET** Śpiewać przy kopaniu grobu! Czy ten człowiek nie czuje powagi swojego zajęcia?
- HORACJO** Przyzwyczał się, to nie zwraca uwagi.
- HAMLET** Masz rację. Dłoń bez odcisków jest wrażliwsza. A czyj to grób?
- GRABARZ 1** Ano mój.
- HAMLET** Ależ ma tupet ten hultaj! Trzeba się wyrażać krańcowo ściśle, inaczej zgubią nas dwuznaczności. Słowo daję, Horacio, nasza epoka tak się wysubtelniła, że w dyspucie dworzanin musi uważać na pięty, aby mu byle wieśniak nie przydeptał odcisków. – Od jak dawna jesteś grabarzem?
- GRABARZ 1** Trzeba było trafu, że zacząłem robotę akurat w dniu, kiedy król Hamlet nieboszczyk pokonał Fortynbrasa.
- HAMLET** Kiedy to było dokładnie?
- GRABARZ 1** Jak można nie wiedzieć? Przecież każdy dureń ci wyjaśni: tego samego dnia, kiedy urodził się młody Hamlet – ten, co to zwariował i wystali go do Anglii.
- HAMLET** A, naturalnie. Ale czemu go wysłano do Anglii?
- GRABARZ 1** Ano dlatego, że zwariował. W Anglii ma odzyskać rozum; a jeśli nawet nie odzyska, to tam i tak nikt się nie będzie przejmował.
- HAMLET** A to dlaczego?
- GRABARZ 1** Nikt nie zauważy. Tam wszyscy tacy sami wariaci.
- HAMLET** Jak to się stało, że zwariował?
- GRABARZ 1** Podobno w bardzo dziwny sposób.

HAMLET

Jaki?

GRABARZ 1

Taki, że stracił rozum.

HAMLET

Ale na jakim podłożu?

GRABARZ 1

Ano na miejscowym, duńskim.

29.
"POGRZEB OFELII"

LAERTES
(z prostr. prosc.)

Niech z nieskalanego,
Pięknego ciała wyrośnie pęk fiołków!
Grubiański klecho, będziesz wył w otchłani,
Słyszając, jak w niebie brzmi w chórze aniołów
Głos mojej siostry.

królowa i król
z (L. IV. prosc.)

KRÓLOWA

Niech wonne kwiaty otoczą ten kwiat!
Żegnaj. Myślałam, że zostaniesz żoną
Mego Hamleta; że będę ci słała
Łoże pościelą przed nocą poślubną –
Nie grób kwiatami przed tą wieczną nocą.

LAERTES

O, niech potrójne nieszczęście potroi
Jeszcze swą moc i dziesięć razy spadnie
Na głowę tego, kto tak niegodziwie
Zgasił w twych zmysłach światło świadomości!

HAMLET

A któż to rozpacza
Tak górnolotnie? skargą jak zakłębem
Zmusza planety, by stanęły w miejscu
Jak osłupiali słuchacze? To ja,
Hamlet, król Danii.

LAERTES

Niech cię piekło porwie!

HAMLET

Zła to modlitwa. Nie próbuj mnie dusić,
Ręce przy sobie: nie jestem porywczy,
Ale jest we mnie coś niebezpiecznego,
Czego się lepiej strzeż. Odstąp ode mnie.

KRÓL

Czemu ich nikt nie rozdzieli?

KRÓLOWA

Hamlecie!

KRÓL

Panowie!

HORACJO

Błagam, opanuj się, książę.

HAMLET

W tej sprawie będę z nim walczył do końca,
Dopóki zdołam ruszyć choć powieką.

KRÓLOWA W jakiej to sprawie, mój synu?

HAMLET Kochałem
Ofelię. Niechaj czterdzieści tysięcy
Braci połączy serca – suma uczuć
Wciąż będzie mniejsza od mojej miłości.
Cóż ty chcesz dla niej zrobić?

KRÓL Laertesie,
On jest szalony.

KRÓLOWA Niech go ktoś powstrzyma,
Na miłość boską!

HAMLET Powiedz, co chcesz zrobić.
Chcesz płakać? bić się? targać ciało w strzępy?
Pościć? pić ocet? łykać krokodyle?
Zrobię to samo. Przyszedłeś tu skomleć?
Skokiem do grobu pokazać, żeś lepszy?
Gardłujesz, zgrywasz się? Mnie także stać
Na bombastyczne tyrady.

KRÓLOWA To obłąd;
Ten atak szału za chwilę przeminie.

HAMLET Powiedz mi tylko, dlaczego właściwie
Tak mną pomiatasz? Zawsze cię lubiłem.
Mniejsza z tym zresztą. Choćby sam Herkules
Pchał nas ku sobie, nie ma między nami
Porozumienia. W tym sedno problemu:
Kot miauczy, a pies szczeka po swojemu.

KRÓL Horacjo, proszę cię, miej go na oku.
Laertesie, pamiętasz naszą wczorajszą rozmowę?
Bądź więc cierpliwy. Zaczynamy działać. –
Gertrudo, niech ktoś czuwa nad twym synem. –
Na grobie stanie wiecznotrwały pomnik,
A na nas spłynie spokój. Lecz w tej chwili
Czas, byśmy wreszcie sprawę załatwili.

30.
"POJEDYNEK"

- HAMLET** Podajcie florety.
Zacznijmy.
- LAERTES** Dajcie i mnie floret. Stawaj!
- HAMLET** Będę korzystnym tłem dla twojej sztuki.
Skontrastowana z moimi błędami,
Twoja szermierka zabłyśnie jak gwiazda
W głębokim mroku.
- LAERTES** Ty chyba kpisz ze mnie.
- HAMLET** Słowo honoru, nie.
- KRÓL** *do Horacja*
Daj im florety,
Młody człowieku.
- HORACJO** Tak, panie.
- LAERTES** Ten jest za ciężki dla mnie, dajcie inny.
- HAMLET** Ten dobry dla mnie. Czy długość ta sama?
- HORACJO** Ta sama, książę.
- KRÓL** Postawcie puchary
Na stole. Jeśli Hamlet wygra pierwsze
Czy drugie starcie lub zada cios w trzecim,
Niechaj na wszystkich murach zagrzmia działa.
Król wtedy uczci przewagę Hamleta
Łykiem z pucharu, a do wina wrzuci
Perłę, cenniejszą niż ta, która zdobi
Duńską koronę od czterech pokoleń.
Dajcie mi puchar. Niechaj kotły trąbom,
Trąby armatom, armaty niebiosom,
Niebioso ziemi powtarzają wieść:
„Oto król pije za zdrowie Hamleta”.
A więc – zaczynać!
Sędziowie, uwaga!
- HAMLET** Dalej!
- LAERTES** Nacieraj!

HAMLET Punkt!

LAERTES Nie.

HAMLET Jaki werdykt?

HORACJO Trafienie, całkiem oczywiste.

LAERTES Dobrze,
Stawajmy znowu!

KRÓL Czeka; dajcie wina!
Hamlecie, perła należy do ciebie.
Za twoje zdrowie! Podajcie mu puchar.

HAMLET Odstaw go; najpierw rozegram to starcie.
Nacieraj.
Znowu punkt. I co ty na to?

LAERTES Przyznaję, było trafienie.

KRÓL Nasz syn wygra.

KRÓLOWA Ma krótki oddech; mało ćwiczył.
Hamlecie, masz tu chustkę, otrzyj czoło.
Królowa pije za twoją wygraną.

HAMLET Bardzo to miły gest...

KRÓL Gertrudo, nie pij!

KRÓLOWA Wybacz mi, panie; jednak się napiję.

HAMLET *do Królowej*
Wypiję później; nie chcę ryzykować.

KRÓLOWA Chodź tu, Hamlecie, obetrę ci twarz.

LAERTES *do Króla*
Teraz go trafię.

KRÓL Nie sędzę.

HAMLET No, Laertesie, stawaj – trzecie starcie!
Dotąd się tylko bawiłeś. Nacieraj
Tak agresywnie, jak tylko potrafisz.
Traktujesz mnie jak rozpieszczone dziecko.

LAERTES Tak mówisz? Stawaj!

HORACJO Nikt nie trafił; remis.

LAERTES Pilnuj się teraz!

KRÓL Walka jest zbyt ostra;
Rozdzielcie ich.

HAMLET Nie, ja chcę walczyć dalej!

HORACJO Czy nikt nie widzi? Królowa zastabła!
Obydwaj krwawią. Książę, jesteś ranny?
Co z tobą, Laertesie? Co się stało?

LAERTES Nie widzisz? Wpadłem w swoje własne sidła
Jak głupi głuszc; sprawiedliwą śmiercią
Karze mnie własna zdrada.

HAMLET Co z królową?

KRÓL Na widok krwi zemdląta.

KRÓLOWA Nie, to wino,
Wino!... Hamlecie... w tym winie... trucizna...
Umiera.

HAMLET Zbrodnia! Zamknijcie zaraz wszystkie drzwi,
Niech zbrodniarz się nie wymknie! Szukać zdrajcy!

Laertes pada.

LAERTES Zdrajca jest tutaj. Hamlecie, ty także
Jesteś ofiarą mordu. Żadne w świecie
Lekarstwo nie ocali cię od śmierci.
Masz w sobie mniej niż pół godziny życia.
Narzędzie zbrodni trzymasz oto w dłoni:
Broń z ostrym czubkiem, nurzanym w truciźnie.
Wpadłem w dół, który kopałem pod tobą.
Spójrz, leżę – nigdy już się nie podniosę.
Królowa, twoja matka, też otruta.
Nie mogę dłużej... Król – to król jest winien.

HAMLET Floret zatruty? Niech się nie marnuje
Cenna trucizna!

Rani Króla.

KRÓL Ratujcie, błagam! To tylko draśnięcie.

HAMLET Masz, zwyrodniały, przeklęty morderco –
Pij, to twój puchar. To ten z perłą, prawda?
Idź w ślad za matką.

Król umiera.

FORTYNBRAS

LAERTES

Ginie sprawiedliwie:
Sam tę truciznę przyrządził. Hamlecie,
Wybacz mi tak, jak ja tobie wybaczam:
Niechaj śmierć moja i mojego ojca
Nie ciąży tobie ani twoja – mnie.

Umiera.

HAMLET

Niech niebo zdejmie ten ciężar z twej duszy!
Idę za tobą.

Horacjo, umieram.

Żegnaj mi, matko, nieszczęsna królowo!
A wy, co bladzi i drżący patrzycie
Na tę tragedię jak niemi aktorzy
Albo widzowie – gdybym miał dość czasu,
Gdyby śmierć ze swym nakazem aresztu
Nie była taką srogą formalistką,
Mógłbym wam tyle powiedzieć... Niech będzie.
Horacjo, konam; ty żyjesz; pozostań,
Mów prawdę o mnie i o mojej sprawie
Tym, którzy nie dość o niej wiedzą.

HORACJO

Nigdy.
Postąpię jak Rzymianin, nie jak Duńczyk.
Jest jeszcze trochę napoju w pucharze.

HAMLET

Jeśli masz w sobie ludzkie serce, daj mi
Ten puchar. Puszczaj. Zaklinam cię, puść!
Na Boga, pomyśl o sponiewieranym
Imieniu, jakie tu po mnie zostanie,
Czyja to wrzawa?

HORACJO

Armii Fortynbrasa,
Który powrócił dziś z podbitej Polski;

HAMLET

Już nie postyszę wiadomości z Anglii,
Lecz przepowiadam ci, że wybór padnie
Na Fortynbrasa. Mój głos konający
Oddaję za nim. To jemu masz złożyć
Relację o tym, co się tu zdarzyło,
Co mnie skłoniło... Reszta jest milczeniem.

Umiera.

HORACJO

Pękło szlachetne serce. Drogi książę,
Dobranoc. Zaśnij przy śpiewie aniołów.
Czemu te werble warczą coraz bliżej?

*wchodzi FORTYNBASA
(z l. 80, środek sceny)*

31.
"FINAL"

- FORTYNBRAS** I gdzież to wszystko?
- HORACJO** Co pragniesz zobaczyć?
Jeżeli rzeczy bolesne i dziwne –
Nie szukaj dalej.
- FORTYNBRAS** Ten stos trupów świadczy
O jakiejś rzezi. O, wyniosła Śmierci,
Jaka to uczta w twej wiecznej ciemnicy
Ma się wyprawić, że aż tylu książąt
Zwaliłaś krwawo za jednym zamachem?
- HORACJO** Przyjdzie wam słyszeć opowieść o czynach
Lubieżnych, krwawych i sprzecznych z naturą,
O ślepej zemście losu lub przypadku,
Śmierci zadanej zdradą lub przemocą,
Wreszcie o planach, obróconych wniwecz,
Które runęły na głowy swych twórców.
Wszystko to zgodnie z prawdą wam przedstawię.
- FORTYNBRAS** Chcemy cię zaraz wysłuchać; zgromadźcie
Co najznacniejszych słuchaczy. Co do mnie,
Przyjmuję dar Fortuny – choć ze smutkiem.
Mam dawne prawa do tego królestwa
I ta tragedia to dla mnie sposobność,
Aby się o nie upomnieć.
- HORACJO** Mam powód,
Aby i o tym przemówić – słowami
Wziętymi z tych ust martwych, których głos
Pociągnie głosy innych. Nie zwlekajmy:
W umysłach ciągle wre zamęt, musimy
Zapobiec nowym knowaniom i błędom.
- FORTYNBRAS** Czterej dowódcy niech dźwigną Hamleta
I jak żołnierza poniosą na barkach
Na podwyższenie. Gdyby los podobnie
Na tron go wyniosł, byłby się zapewne
Okazał królem w pełnym sensie słowa.
Niechaj piszczalki, werble i armaty
Śmierć jego uczczą wojskową muzyką.
Zabierzcie ciała. To widok stosowny
Dla pola bitwy po skończonym boju,
Nie dla królestwa, co chce żyć w pokoju.
Niech zagrzmiają działa.

do utworów

Hamlet, nasz drogi brat, zmarł nie tak dawno:
Świeża jest pamięć o nim – i przystoi,
Ażebym w sercach trwała wciąż żaloba,
A państwo było jedną wielką łzą.
Wszelako naszą naturalną boleść
Powściąga nakaz rozsądku: musimy
Smucić się mądrze – nie zapomnieć króla,
Zarazem jednak pamiętać o sobie.

KONIEC

!!! odebrać mikrofon

1.46 min.

21.19

20.53

1. 13.12.10.
2. 13.12.10.
3. 13.12.11.
4. 13.12.12.
5. 13.12.13.
6. 13.12.14.
7. 13.01.14.
8. 13.01.14.
9. 13.01.15.
10. 13.01.15.
11. 13.01.16.
12. 13.01.16.
13. 14.01.17.
14. 14.01.17.
15. 14.01.18.
16. 14.01.18.
17. 14.01.21.
18. 14.01.21.
19. 14.01.22.
20. 14.01.22.
21. 14.01.23.
22. 14.01.23.
23. 14.01.24.
24. 14.01.24.
25. 14.01.25.
26. 14.01.28.
27. 14.01.28.
28. 14.01.29.
29. 14.01.29.
30. 14.01.30.
31. 14.02.04.
32. 14.02.04.
33. 14.02.05.
34. 14.02.05.
35. 14.02.06.
36. 14.02.06.
37. 14.02.07.
38. 14.02.07.
39. 14.02.08.
40. 14.02.11.
41. 14.02.11.
42. 14.02.12.
43. 14.02.12.
44. 14.02.13.
45. 14.02.13.
46. 14.02.14.
47. 14.02.18.
48. 14.02.18.
49. 14.02.19.
50. 14.02.19.
51. 14.02.20.
52. 14.02.20.
53. 14.02.21.
54. 14.02.21.
55. 14.02.25.
56. 14.02.25.
57. 14.02.25.
58. 14.02.26.
59. 14.02.27.
60. 14.02.27.
61. 14.02.28.
62. 14.03.03.
63. 14.03.03.
64. 14.03.04.
65. 14.03.04.
66. 14.03.05.
67. 14.03.05.
68. 14.03.06.
69. 14.03.07.
70. 14.03.07.
71. 14.03.11.
72. 14.03.12.
73. 14.03.12.
74. 14.03.13.
75. 14.03.13.

1. 14.03.14.
2. 14.03.15.
3. 14.03.28.
4. 14.03.28.
5. 14.04.25.
6. 14.04.26.
7. 14.05.16.
8. 14.05.17.
9. 14.11.14.
10. 14.11.15.
11. 15.09.24.
12. 15.10.07.
13. 15.11.17.
14. 15.11.18.
15. 15.11.20.
16. 16.04.24.